

Til
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Dokumenttype
Rapport

Dato
Oktober 2010

INTEGRATIONSMINISTERIET

UNDERSØGELSE AF GREENCARD- ORDNINGEN

**INTEGRATIONSMINISTERIET
UNDERSØGELSE AF GREENCARD-ORDNINGEN**

INDHOLD

1.	Indledning	1
1.1	Resumé	2
1.2	Om greencard-ordningen	4
1.3	Om undersøgelsen	6
2.	Greencard-indehavernes status på det danske arbejdsmarked	7
2.1	Beskæftigelse blandt greencard-indehavere	7
2.2	Job og brancher	9
2.3	Ophold og jobsøgning	11
2.4	Løn og arbejdsvilkår	13
2.5	Opsummering	15
3.	Uddannelse og sproglige kompetencer	17
3.1	Uddannelse	17
3.2	Sproglige færdigheder	20
3.3	Opsummering	21
4.	Trivsel, familie og fremtid i Danmark	23
4.1	Greencard-indehavernes tilfredshed med tilværelsen i Danmark	23
4.2	Fritid	25
4.3	Familiens tilfredshed med tilværelsen i Danmark	26
4.4	Ægtefællens beskæftigelse	28
4.5	Fremtiden for greencard-indehavere	29
4.6	Opsummering	30
5.	Greencard-indehavernes syn på greencard-ordningen og ansøgningsprocessen	32
5.1	Motivation og forventninger	32
5.2	Kendskab til greencard-ordningen	34
5.3	Ansøgningsprocessen	34
5.4	Opsummering	36
6.	Arbejdsgivernes vurdering af greencard-ordningen	37
7.	Metoder og datakilder	39
7.1	Spørgeskemaundersøgelse	39
7.1.1	Undersøgelsens respondentgrundlag	39
7.1.2	Dataindsamling	39
7.1.3	Svarprocent og frafald	40
7.2	Fokusgruppeinterview	41
7.3	Telefoninterviews med virksomheder og arbejdsgiverorganisationer	41

Bilag 1 – Supplerende figurer

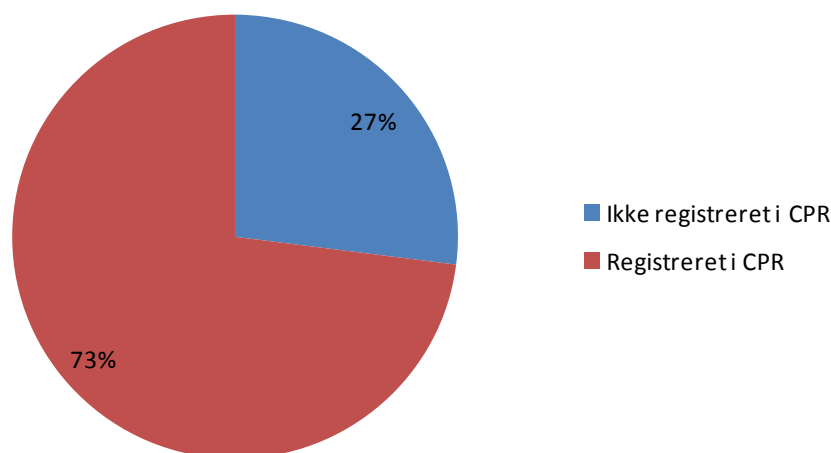
1. INDLEDNING

Greencard-ordningen blev oprettet i 2007 med henblik på at styrke tilgangen af kvalificeret udenlandsk arbejdskraft til det danske arbejdsmarked. Greencard-ordningen er et supplement til de mere generelle ordninger med arbejdstilladelser, bl.a. beløbsordningen, positivlisten og koncernordningen. Greencard-ordningen adskiller sig fra de øvrige ordninger ved, at ansøgerne ikke skal have et ansættelsestilbud på forhånd, og at der ikke stilles krav til den konkrete beskæftigelse. Greencard-indehavere indgår således som en del af arbejdsudbuddet i Danmark.

I denne rapport præsenterer Rambøll Management Consulting (herefter Rambøll) resultaterne af en undersøgelse af greencard-ordningen i Danmark¹. Undersøgelsen er gennemført i perioden april til september 2010. Undersøgelsen er udarbejdet for Integrationsministeriet. Afrapporteringen baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt personer, som fik tilkendt greencard i 2008 eller 2009, og på undersøgelsestidspunktet var bosiddende i Danmark². Greencard-indehavere, som enten ikke er rejst til landet, eller som er rejst ud af landet igen, deltager *ikke* i undersøgelsen.

Tal fra Udlændingesservice viser, at 27 pct. af de personer, som modtog et greencard i 2008 og 2009, endnu ikke var registreret i CPR pr. medio 2010. Dette tyder på, at de aldrig er indrejst i Danmark eller kun har opholdt sig kortvarigt i Danmark for så at forlade landet igen. Dette er illustreret i Figur 1.

Figur 1 Andel af CPR-registrerede udlændinge, der fik greencard i 2008 og 2009

Note: Total population udgør 1.276 personer, som fik greencard i 2008 og 2009. Data er kørt op mod CPR-registeret pr. medio 2010.

Kilde: Udlændingesservice.

En stor del af respondenterne var allerede bosat i Danmark, da de søgte og modtog deres greencard. Dette forhold kan være af betydning for enkelte dele af undersøgelsen, da et længere forudgående ophold i Danmark kan betyde, at den enkelte greencard-indehaver kan forventes at have en mere positiv indstilling til det danske samfund, greencard-ordningen, det danske arbejdsmarked m.v. En greencard-indehaver, som enten ikke er rejst til landet eller som er udrejst, kan muligvis have en anden indstilling.

¹ De greencard-indehavere, der er omfattet af nærværende undersøgelse, er omfattet af greencard-ordningen efter 1. juli 2008 og har alle fået deres tilladelse, da det var muligt at opnå en tilladelse gældende i 3 år. De vil således have mulighed for at søge arbejde i alle 3 år (reelt dog 2 år, hvis de har planer om at søge og opnå en forlængelse).

² Spørgeskemaundersøgelsens svarprocent er på 60. Ud over spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført to fokusgrupper med greencard-indehavere og 15 interview med henholdsvis enkeltvirksomheder og arbejdsgiverorganisationer.

1.1 Resumé

Undersøgelsen af greencard-ordningen skal grundlæggende give svar på, om greencard-ordningen fungerer som redskab til at tiltrække og fastholde kvalificeret udenlandsk arbejdskraft. Det fordrer, at ordningen er tilgængelig for potentielle ansøgere, at den efterkommer et behov blandt virksomheder og ansøgere, at greencard-indehaverne finder beskæftigelse i Danmark – og at greencard-indehaverne og deres familier mestrer omstillingen til livet i Danmark. Herunder giver vi et kort overblik over undersøgelsens vigtigste resultater.

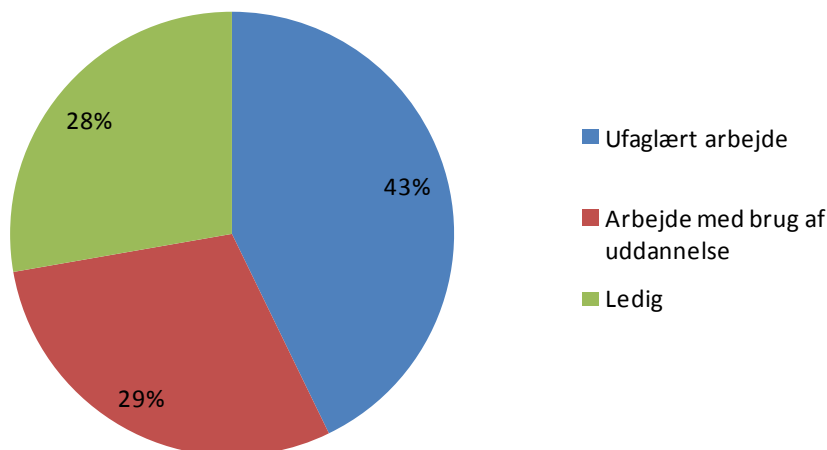
De fleste finder beskæftigelse og er tilfredse med arbejdsvilkår og løn

Hovedparten af greencard-indehaverne, nærmere bestemt 72 pct., er i arbejde, og hovedparten er i fuldtidsbeskæftigelse³ (se Figur 2). Adgangen til arbejdsmarkedet er primært opnået gennem forbindelser til bekendte, mens brugen af formelle rekrutteringskanaler er begrænset. Størstedelen af greencard-indehaverne er tilfredse med deres arbejdsvilkår i forhold til både arbejdstid og løn.

... men kvalifikationerne udnyttes ikke optimalt

Selv om greencard-indehaverne trives i Danmark, og hovedparten har fundet beskæftigelse, er der dog også udfordringer. Der er således lidt over en fjerdedel, som endnu ikke har fundet et job i Danmark. Ser man nærmere på de ca. tre fjerdedele, som er i job, er der mange, som arbejder på deltid i job og brancher, som ikke matcher deres kompetencer. Ca. 43 pct. af greencard-indehavere arbejder som ufaglærte (se Figur 2). Særligt kinesiske og vestlige greencard-indehavere har succes med at finde arbejde, hvor de anvender deres højeste uddannelse, hvorimod pakistanere, indere og afrikanere typisk arbejder i ufaglærte job. At der er mange greencard-indehavere, der har et ufaglært arbejde, afspejles også i det forhold, at en del greencard-indehaverne er beskæftiget i restaurationsbranchen, rengøringsbranchen samt i industrien. Brancher, der traditionelt tilbyder jobs til ufaglærte, hvad der i sagens natur ikke matcher greencardindehavernes formelle uddannelsesniveau. Det skal dog understreges, at disse brancher også beskæftiger en del greencard-indehavere, som anvender deres højeste uddannelse.

Figur 2 Arbejdsmarkedsstatus for greencard-indehavere i Danmark

Note: N = 301

"Arbejde med brug af uddannelse" omfatter en række stillingstyper indenfor akademisk arbejde, ingeniørfaget, IT, økonomi, salg/indkøb og markedsføring (for mere information se Figur 6).

Forklaringen kan være utilstrækkelige sprogkundskaber

Det er omkring halvdelen af greencard-indehaverne, som ikke har formelle sproglige kompetencer i dansk. Der er dog ikke en entydig sammenhæng mellem sproglige færdigheder i dansk og

³ Ud fra jobindsats.dk kan vi se, at 49 greencard-indehavere var beskæftiget i 2008 og 544 greencard-indehavere var beskæftiget i 2009 i Danmark. Vi kender ikke tallene fra undersøgelsesperioden i 2010: <http://www.jobindsats.dk/sw9795.asp>

graden af ledighed i spørgeskemaundersøgelsen. Billedet er dog anderledes, når man taler med greencard-indehaverne. Deltagerne i de to fokusgrupper understregede vigtigheden af at lære det danske sprog – ikke mindst i forbindelse med at søge job og få adgang til arbejdsmarkedet. Det er også deltagernes vurdering, at manglende evne til at tale dansk er hovedforklaringen på, at de ikke får de job, deres uddannelse ellers berettigede til. Flere greencard-indehavere fortæller, at de ved at starte i et ufaglært arbejde lærte sig dansk kundskaber, der efterfølgende var med til at sikre dem et job, hvor de kunne anvende deres højeste uddannelse.

Greencard-indehavere trives i Danmark – og ønsker at blive

Undersøgelsen viser, at greencard-indehaverne overordnet set er tilfredse med tilværelsen i Danmark. Tilfredsheden skyldes i høj grad serviceydelserne i det danske velfærdssystem, hvor greencard-indehaverne fx fremhæver børnenes mulighed for at gå i skole. Et andet positivt aspekt ved tilværelsen i Danmark er vilkårene på arbejdsmarkedet. Arbejdsmiljøet, medarbejderinvolvering og medbestemmelse tiltaler den udenlandske arbejdskraft. Dette positive billede af tilværelsen i Danmark er ikke kun afgrænset til de greencard-indehavere, som har fået job i Danmark. Nok er den beskæftigede del af greencard-indehaverne mest tilfredse med det nye liv, men også de ledige er glade for at bo i Danmark. Den positive vurdering gælder ikke kun på kort sigt. Hovedparten har et ønske om at blive i Danmark og etablere sig på langt sigt.

Familierne er faldet til

Undersøgelsen viser videre, at den tredjedel af greencard-indehaverne, som har familie med til Danmark, generelt er faldet til. Langt hovedparten af greencard-indehaverne giver udtryk for, at familiemedlemmerne er tilfredse med at bo i Danmark. Ikke overraskende er synet på tilværelsen afhængig af, om ægtefællen har fundet job. Har ægtefællen job, er vurderingen af livet i Danmark mere positiv. Trods det generelt positive billede af familiernes trivsel, slås familierne med at lære det danske sprog, afkode de sociale omfangsformer og sikre børnene en god start i skolen.

Tilfredsstillende ansøgningsproces

Ansøgningsskemaet er nemt at udfylde. De fleste tilkendegiver også, at de har fået hurtigt svar på ansøgningen. Der er dog en femtedel, som har oplevet sagsbehandlingstiden som lang, hvilket imidlertid kan hænge sammen med, at Udlændingetjenesten i disse tilfælde har manglet relevante dokumenter, hvilket har forlænget sagsbehandlingstiden.

Rammer virksomhedernes behov

Undersøgelsen belyser også, hvordan de virksomheder, der skal ansætte udenlandsk arbejdskraft, vurderer ordningen. Både enkeltvirksomheder og arbejdsgiverorganisationer giver udtryk for, at der er behov for en ordning, der supplerer forskerordningen og ikke stiller de håndfaste krav som beløbsordningen. Flere virksomheder fremhæver, at greencard-indehavere bliver en naturlig del af arbejdsudbuddet på det danske arbejdsmarked. At de udenlandske arbejdstagere i mange tilfælde befinder sig i Danmark og har tilladelse til at arbejde gør, at de i højere grad kan indgå i virksomhedernes rekruttering på lige fod med danske arbejdstagere, end hvis de skulle rejse fra deres hjemland.

... men kendskabet til ordningen er begrænset

Greencard-ordningen står ikke øverst på virksomhedernes dagsorden. Det viser både interviews med arbejdsgiverorganisationer og virksomheder. Omkring halvdelen af de adspurgte virksomheder, der allerede har en eller flere greencard-indehavere ansat, fortæller, at de har et meget begrænset kendskab til ordningen, og at de i mange tilfælde ikke er klar over, hvilket opholdsgrundlag deres udenlandske arbejdstager har. Hvis blot virksomhederne får adgang til den relevante arbejdskraft, kan det begrænsede kendskab have mindre betydning. På den anden side er der risiko for, at ordningen anvendes i mindre omfang end den potentielt kunne.

Behov for tilpasninger

Som nævnt er det generelle indtryk, at virksomhederne ser greencard-ordningen som et velegnet og fleksibelt instrument – om end det konkrete kendskab er begrænset. Særligt arbejdsgiverorganisationerne peger på, at ordningen fremover kan justeres, så den i endnu større omfang imødekommer virksomhedernes behov. Relevante tilpasninger kunne omfatte justeringer i pointmodellen, således at uddannelse og erhvervs erfaring tillægges endnu større vægt.

Undersøgelsen har således generelt tegnet et billede af en ordning, der værdsættes af greencard-indehaverne og imødekommer et behov hos arbejdsgiverne. Den primære udfordring i relation til ordningens formål er, at mange greencard-indehavere ikke finder et arbejde, som svarer til deres kompetencer samt at en stor del af de tildelte greencard ikke bliver benyttet.

KARAKTERISTIK AF GREENCARD-INDEHAVERE

Undersøgelsen viser, at hovedparten af greencard-indehaverne i Danmark er *mænd*. Størstedelen er *under 40 år* og kommer i overvejende grad fra enten *Pakistan, Indien eller Kina*. Hovedparten er *ugifte*, og kun *en tredjedel har familie med til Danmark*.

Omkring halvdelen af greencard-indehaverne i undersøgelsen har *boet i Danmark i over 36 mdr.* Forklaringen er i høj grad, at ca. halvdelen har *haft tidligere lovligt ophold i Danmark*, som ligger før deres erhvervelse af greencard. Dette tidligere lovlige ophold har hovedsageligt været begrundet i *uddannelse i Danmark*, enten fordi greencard-indehaverne har studeret på en lang videregående uddannelse, været ansat som ph.d., forsker eller på anden vis har haft studieophold i Danmark.

Langt hovedparten af de beskæftigede greencard-indehavere har *haft deres nuværende job i under et år*. Greencard-indehaverne er beskæftiget nogenlunde *ligeligt i store, mellemstore og små virksomheder*.

Hovedparten af greencard-indehaverne bor i *Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland*. Tilsammen er det kun knap en femtedel, som bor i *Beskæftigelsesregion Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland*.

Note: Samtlige figurer, der illustrerer de karakteristika, der beskrives i boksen, findes i bilaget.

1.2 Om greencard-ordningen

Regeringen har siden 2006 haft et øget fokus på at rekruttere og fastholde udenlandsk arbejdskraft. I 2007 indførte man således greencard-ordningen. Ordningen trådte i kraft den 10. oktober 2007 og gav udlændinge mulighed for at tage ophold i Danmark i 6 måneder, uden at de på forhånd behøver at have et konkret job.

I forbindelse med regeringens jobplan i februar 2008 besluttede man sig for yderligere at smidiggøre adgangen til at søge beskæftigelse i Danmark for udlændinge med gode kvalifikationer og kompetencer. Dette skete bl.a. ved udvidelse af greencard-ordningen. Ordningen trådte i kraft 1. juli 2008 og gav udlændinge mulighed for at søge og efterfølgende arbejde her i landet. Endvidere blev den periode, hvor den pågældende kan opholde sig her i landet udvidet til 3 år. Fra ansøgninger indgivet fra og med d. 26. marts 2010 blev opholdsperioden justeret, så der nu meddeles tilladelse for en periode på 18 måneder første gang.

Med en opholdstilladelse efter greencard-ordningen har indehaveren i princippet mulighed for at søge arbejde lige så længe tilladelsen er gyldig. Dog er det i forbindelse med en ansøgning om forlængelse en betingelse, at udlændingen har haft arbejde af et vist omfang i omkring 12 måneder. Derfor kan det spille en rolle, hvornår man finder arbejde, men i princippet har man mulighed for at søge i hele perioden. Ens mulighed for forlængelse kan dog blive afskåret, hvis betingelsen om fast beskæftigelse af et vist omfang ikke er opfyldt.

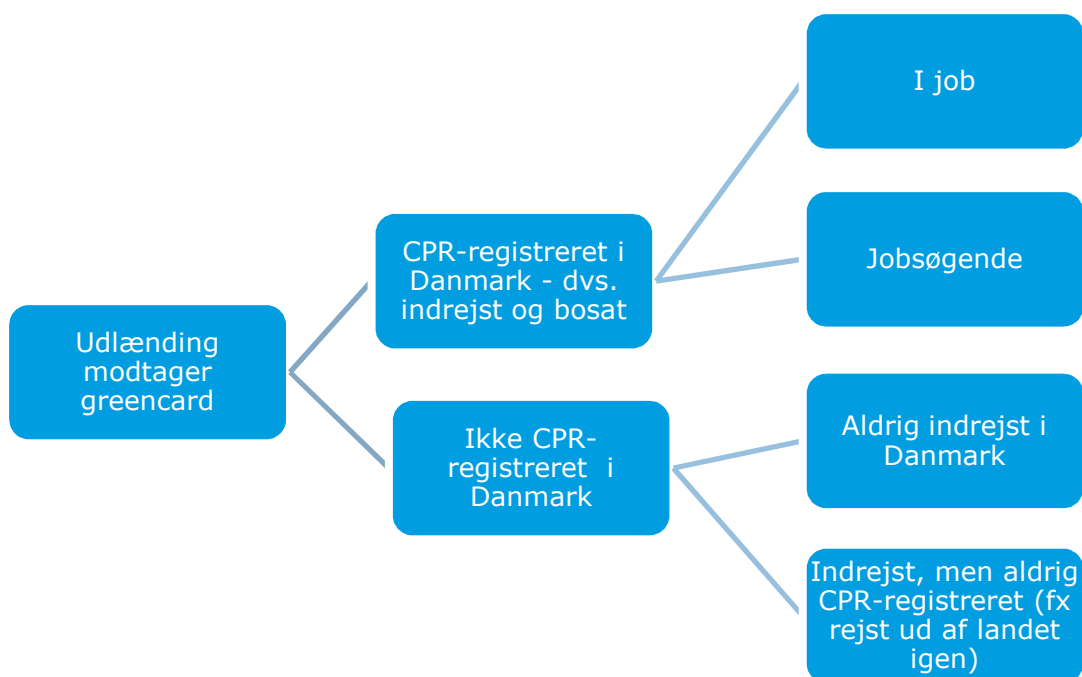
Greencard-ordningen er – jf. det engelske navn – inspireret af amerikanske og canadiske erfaringer med særlige arbejdstilladelser til velkvalificerede udlændinge, som kan gøre fyldest på de områder på arbejdsmarkedet, hvor der ikke findes tilstrækkeligt med danske specialister. Kon-

kret er ordningen skruet sammen som et pointsystem, hvor der gives midlertidig opholdstilladelse, hvis en udlænding opnår minimum 100 point inden for følgende dimensioner:

- *Uddannelse:* Hvor der gives point for udlændingens uddannelsesniveau, med mulighed for bonuspoint, hvis uddannelsen er afsluttet på et globalt anerkendt universitet.
- *Sprog:* Hvor der gives point for sprogfærdigheder, enten på grundlag af aflagte sprogrøver i engelsk, tysk, dansk, svensk og norsk, eller ved at udlændingen kan dokumentere at have haft ovennævnte sprog som arbejdssprog i mindst ét år, eller har gennemført mindst ét års studier på en videregående uddannelse på engelsk, tysk, dansk, svensk eller norsk.
- *Arbejdserfaring:* Hvor der gives point for arbejdserfaring – med særlige point hvis ansøgeren har kvalifikationer inden for den såkaldte positivliste.
- *Tilpasningsevne:* Hvor der gives point for i mindst ét år at have deltaget i en videregående uddannelse afsluttet med eksamen, eller have haft lovligt opholds- og arbejdstilladelse i et EU/EØS-land eller Schweiz.
- *Alder:* Hvor yngre ansøgere får flere point end ældre ansøgere i forhåndsdefinerede alderskategorier.

Der er tale om to grupper af udlændinge, som har opnået opholdstilladelse under greencard-ordningen. Den ene gruppe er de udlændinge, som har fået et greencard, men ikke pt. er bosat i Danmark. Den anden gruppe er udlændinge, som er flyttet til Danmark eller allerede var i Danmark på andet lovligt ophold, fx tidligere studieophold. En oversigt af de forskellige muligheder for en udlænding, der får tilkendt et greencard, kan ses i Figur 3. Når en udlænding modtager et greencard kan vedkommende således rejse til Danmark for at blive CPR-registreret og finde sig et job. Eller som lidt under en tredjedel har gjort, vælge ikke at lade sig CPR-registrere i Danmark enten fordi vedkommende ikke er rejst til Danmark eller fordi vedkommende kun kortvarigt har opholdt sig i Danmark.

Figur 3 Oversigt af de forskellige muligheder for en udlænding, der får tilkendt et greencard

1.3 Om undersøgelsen

Formålet med nærværende undersøgelse af greencard-ordningen er, dels at tilvejebringe viden om, hvordan det går greencard-indehavere i Danmark, dels at belyse tilfredsheden med ordningen blandt arbejdsgivere, der har erfaring med greencard-indehavere.

Mere konkret giver undersøgelsen svar på:

- *Tilfredsheden med ansøgningsprocessen*: Fungerer ansøgningsprocessen hensigtsmæssigt? Er den gennemskuelig?
- *Tilfredsheden med ordningen*: Oplever arbejdsgiverne, at de kan opnå kvalificeret arbejdskraft gennem greencard-ordningen? Fungerer ordningen hensigtsmæssigt i ansøgernes perspektiv?
- *Udnyttelsen af ordningen*: I hvilket omfang udnyttes opholdstilladelsen, opnår ansøgerne beskæftigelse, som svarer til deres kvalifikationer, og opnås beskæftigelsen inden for de områder, hvor der er mangel på arbejdskraft?
- *Oplevelsen af tilværelsen i Danmark*: Oplever greencard-indehaverne i Danmark, at de og deres familier falder til? Knyttes sociale kontakter til danskere uden for arbejdslivet? Hvad er fremtidsplanerne i Danmark?

2. GREENCARD-INDEHAVERNES STATUS PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED

Denne undersøgelse har til formål at belyse, hvordan det går med greencard-indehavere i Danmark, og hvordan virksomheder, der har erfaring med greencard-indehavere, vurderer ordningen. Vi har i analysen bevaret dette todelte perspektiv således, at det første og primære analyseafsnit har et perspektiv med fokus på greencard-indehavere, mens det andet analyseafsnit har et perspektiv med fokus på virksomhederne⁴.

Første analysedel er inddelt i fire afsnit: Der indledes med nærværende afsnit *Greencard-indehavernes status på det danske arbejdsmarked*, hvor vi præsenterer de resultater, der relaterer sig til arbejdsmarkedet, herunder beskæftigelsesgrad, jobsøgningsprocedure, lønforhold, branchefordeling mv. Derefter følger afsnittet *Uddannelse og sproglige færdigheder*, der har fokus på greencard-indehavernes uddannelsesniveau, brug af uddannelse, sproglige færdigheder mv. Så følger afsnittet *Trivsel, familie og fremtid i Danmark*, hvor vi præsenterer de resultater, der relaterer sig til greencard-indehaverne og de herboende familiers tilfredshed med tilværelsen og ønsker for fremtiden. Til sidst følger afsnittet *Greencard-indehavernes syn på greencard-ordningen og ansøgningsprocessen*, hvor vi præsenterer de resultater, der omhandler greencard-indehavernes motivation, forventninger og kendskab til ordningen, vurdering af ansøgningsprocessen mv.

Anden analysedel består af afsnittet *Arbejdsgivernes vurdering af greencard-ordningen*. Dette afsnit har fokus på virksomhedernes generelle kendskab og holdninger til ordningen suppleret med de interviewede arbejdsgiverorganisationers vurdering af ordningen og forslag til forbedringer.

2.1 Beskæftigelse blandt greencard-indehavere

Et greencard giver indehaveren mulighed for at tage til Danmark og søge arbejde, og ordningen kræver således ikke, at den udenlandske arbejdstager har opnået beskæftigelse, inden vedkommende rejser til Danmark. Dette betyder, at der kan være stor variation i, om greencard-indehaverne får job på det danske arbejdsmarked og om de får job, der matcher deres kvalifikationer, hvilke typer af job de varetager mv. Et af omdrejningspunkterne for denne undersøgelse er derfor, hvordan det går greencard-indehavere på arbejdsmarkedet i Danmark. Dette belyser vi i nærværende afsnit. Afsnittet indledes med en overordnet opgørelse over beskæftigelsesgraden blandt greencard-indehavere i Danmark, mens vi i de efterfølgende afsnit indsnævrer fokus til henholdsvis job og brancher, ophold og jobsøgning samt løn og arbejdsvilkår.

Ud fra undersøgelsen kan vi se, at hovedparten af greencard-indehaverne er i beskæftigelse. Som man kan se i Figur 4, er hovedparten, svarende til 72,4 pct., i beskæftigelse. Der er dog lidt variation i, hvor mange timer greencard-indehaverne arbejder. Af de beskæftigede greencard-indehavere arbejder hovedparten på fuld tid (30 timer eller mere om ugen), mens en mindre del arbejder på deltid (10-29 timer ugentligt). Ganske få arbejder mindre end 10 timer ugentligt. Der er således omkring en fjerdedel af greencard-indehaverne, der er ledige. Når vi ser på, hvordan arbejdstiden fordeler sig i forhold til oprindelsesland/kontinent, viser det sig, at der ingen markante forskelle er mellem oprindelsessted, og om der er tale om en fuldtidsansættelse, deltidsansættelse eller ledighed i Danmark. Den eneste nationalitet, som skiller sig lidt ud, er inderne, hvor lidt over halvdelen er i fuldtidsbeskæftigelse, hvorimod de resterende nationaliteter i grove træk fordeler sig med ca. 1/3 i fuldtidsansættelse, ca. 1/3 i deltidsansættelse og ca. 1/3, der er ledige⁵.

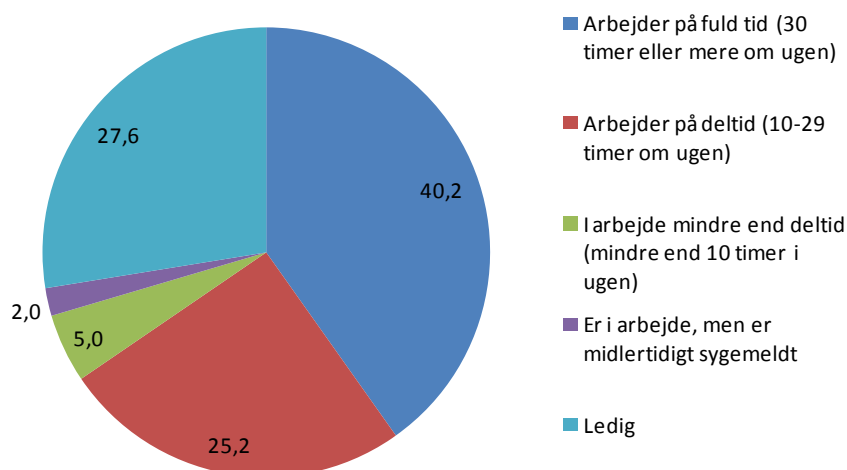
Af de tre store nationaliteter af greencard-indehavere - indere, pakistanere og kinesere - skiller kineserne sig ud ved, at hovedparten anvender deres uddannelse i deres job. Pakistanere og indere arbejder derimod hovedsageligt i ufaglærte job. Greencard-indehavere fra afrikanske lande

⁴ Den første analyse baserer sig primært på resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen suppleret med viden genereret via fokusgruppinterview med greencard-indehavere. Den anden analysedel baserer sig på interview med virksomheder og arbejdsgiverorganisationer.

⁵ Se Figur 52 i bilaget.

skiller sig ligeledes ud ved primært at arbejde ufaglært, hvorimod hovedparten af greencard-indehavere fra Australien, Nordamerika, Sydamerika og Europa (uden for EU/EØS) anvender deres uddannelse i deres job⁶. Det betyder alt i alt, at der er stor forskel på, hvilke nationaliteter der har størst succes med at finde et arbejde, hvor deres uddannelseskvalifikationer er efterspurgt.

Figur 4: Arbejdsmarkedsstatus blandt greencard-indehavere i Danmark (pct.)

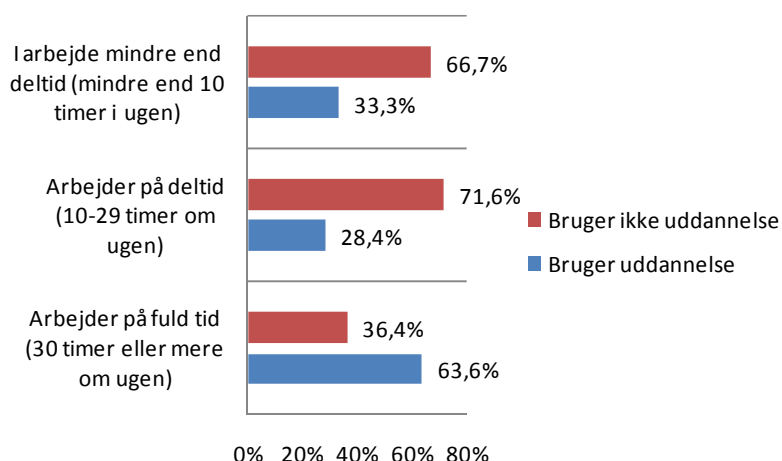

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Hvad er din status på arbejdsmarkedet?

I undersøgelsen har greencard-indehaverne vurderet graden af brug af deres højeste uddannelse i deres job. For at undersøge om der er sammenhæng mellem ugentlig arbejdstid og brug af uddannelse, har vi i Figur 5 koblet disse spørgsmål. Som det fremgår af figuren, er der en tendens til, at de greencard-indehavere, der arbejder fuld tid, vurderer, at de bruger deres højeste uddannelse. Omvendt vurderer hovedparten af dem, der arbejder deltid eller mindre end deltid, at de ikke bruger deres uddannelse. Dette kan ses som udtryk for, at de greencard-indehavere, der arbejder mindre end 29 timer om ugen, ikke varetager job, der svarer til deres uddannelsesmæssige kvalifikationer.

⁶ Se Figur 53 i bilaget.

Figur 5: Andel beskæftigede i forhold til anvendelse af deres højeste uddannelse

Note: N = 210 (kun beskæftigede).

Spørgsmålet om brug af højeste uddannelse er kodet som "I høj grad" og "I nogen grad" = bruger uddannelse, og "I mindre grad" og "Slet ikke" = bruger ikke uddannelse.

2.2 Job og brancher

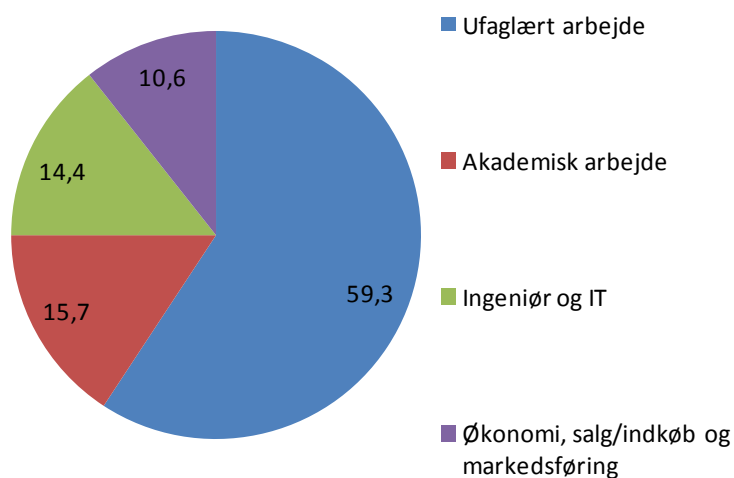
Greencard-ordningens formål er at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Der er dog samtidig ikke noget i ordningen, der forbyder greencard-indehavere i at tage et ufaglært arbejde. For at få indsigt i, hvilke typer af job greencard-indehaverne varetager, blev de respondenter, der er i beskæftigelse, bedt om at oplyse, hvilket job de har i Danmark. Det skal bemærkes, at det er over 80 pct. af greencard-indehaverne i undersøgelsen, der er bosiddende i Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland, hvilket betyder at tallene primært afspejler hovedstadsområdet. Resultatet kan ses i Figur 6.

Undersøgelsen viser, at ca. 60 pct. af de beskæftigede greencard-indehavere varetager et ufaglært arbejde, hvorimod det er ca. 40 pct., der varetager et arbejde, hvor der anvendes uddannelseskompetencer. De er kategoriseret som "akademisk arbejde", "ingeniører og it" og "økonomi, salg/indkøb og markedsføring".

Et væsentligt spørgsmål er, om de beskæftigede greencard-indehavere varetager job inden for de områder af arbejdsmarkedet, hvor der er efterspørgsel på arbejdskraft. En måde at vurdere dette på, er ved at forholde beskæftigelsen blandt greencard-indehavere med de oplysninger, der findes i *Arbejdsmarkedsbalancen* - et statistisk opgørelse over udbud og efterspørgsel på arbejdskraft - som Arbejdsmarkedsstyrelsen offentliggør halvårligt⁷. Arbejdsmarkedsbalancen giver information om jobmulighederne i de enkelte beskæftigelsesregioner, herunder hvilken type arbejdskraft der er efterspørgsel på. Hvis man ser specifikt på Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland, kan man se, at der er efterspørgsel på personer, der kan varetage akademisk arbejde, ingeniører og it-specialister samt merkantile specialister. Det vil sige, at ca. 40 pct. af de beskæftigede greencard-indehavere varetager job inden for disse mangelområder på det danske arbejdsmarked.

⁷ Se <http://www.ams.dk/Ams/Balance.aspx>: De vigtigste data, som ligger til grund for Arbejdsmarkedsbalancen, er ledighedsdata, data om virksomhedernes rekrutteringssituation, data om jobåbninger i virksomhederne samt data om beskæftigelse. Arbejdsmarkedsbalancen dannes ved at sammenholde disse forskellige datatyper for hver beskæftigelsesregion.

Figur 6: Stilling i Danmark (pct.)

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 2 respondenter.

"Akademisk arbejde" = inkluderer ph.d.-studerende/forsker, læge, tandlæge og undervisning.

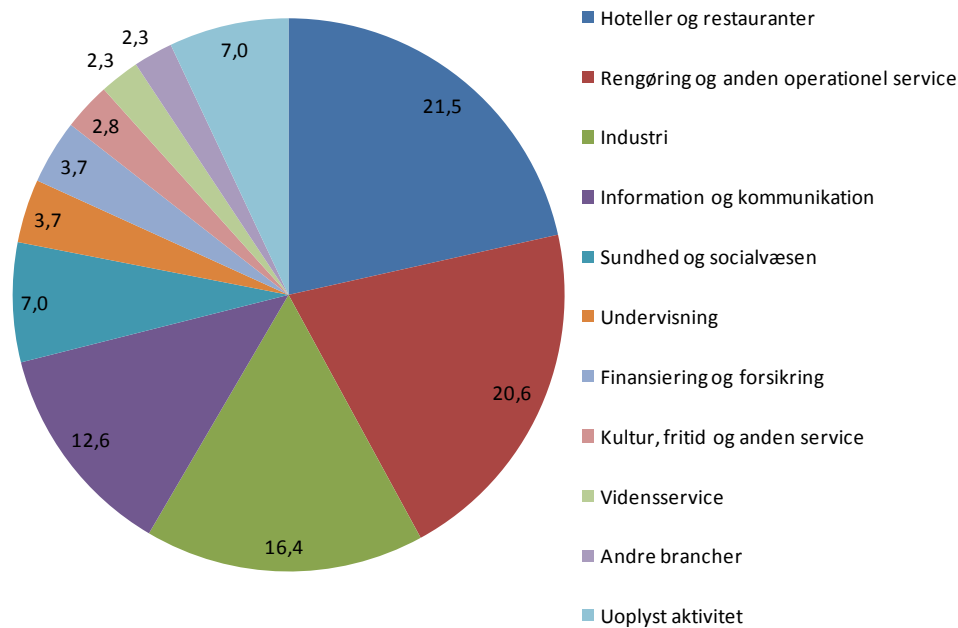
Der er tale om rekodede kategorier med udgangspunkt i Arbejdsmarkedsbalancen.

Spørgsmålsformulering: Hvilket job har du i Danmark?

Rambøll har ligeledes afdækket greencard-indehavernes branchemæssige fordeling, hvilket er illustreret i Figur 7. Denne viser, at greencard-indehaverne primært er beskæftiget inden for fire brancher; nemlig Hoteller og restauranter, Rengøring og anden operationel service, Industri og Information og kommunikation. Mindre andele greencard-indehavere arbejder inden for brancherne Sundhed og socialvæsen, Undervisning, Finansiering og forsikring, Kultur, fritid og anden service og Vidensservice.

Af de fire brancher, der beskæftiger flest greencard-indehavere, er særligt de tre førstnævnte brancher, hvor arbejdskraften traditionelt er ufaglært. Dette stemmer godt overens med, at undersøgelsen viser, at omkring en tredjedel af de beskæftigede greencard-indehavere varetager ufaglært arbejde. Da de tre brancher tilsammen indeholder ca. 60 pct. af respondenterne, betyder det dog, at en stor del af greencard-indehaverne også varetager stillinger, hvor de bruger deres højeste uddannelse i disse brancher.

Figur 7: Branche (pct.)

Note: N = 214 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 4 respondenter.

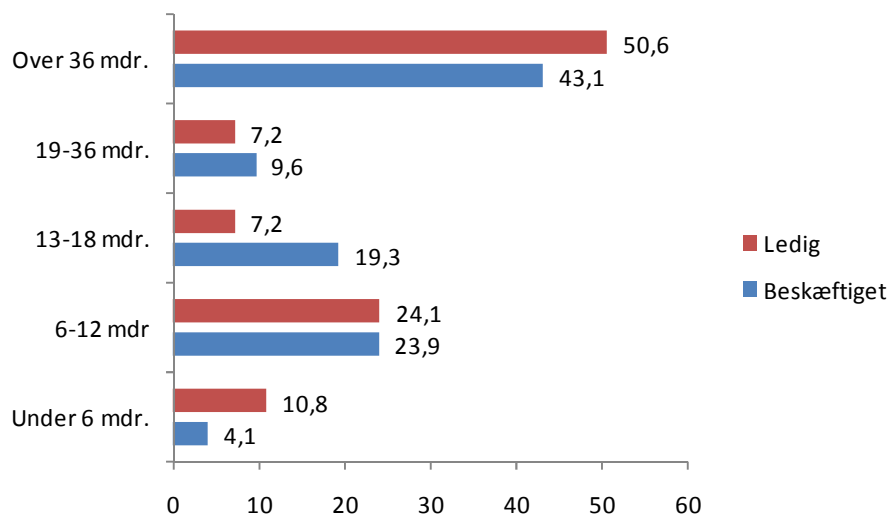
Andre brancher = Landbrug, skovbrug og fiskeri, Råstofindvinding og forsyningsvirksomhed, Bygge og anlæg, Offentlig administration.

Spørgsmålsformulering: I hvilken branche arbejder du?

2.3 Ophold og jobsøgning

I relation til status på arbejdsmarkedet – altså om greencard-indehaveren er beskæftiget eller ledig – kunne en hypotese være, at jo længere tid en greencard-indehaver har opholdt sig i Danmark, jo nemmere har vedkommende ved at finde beskæftigelse. Denne undersøgelse peger dog på, at der ikke er en entydig sammenhæng. Som det fremgår af Figur 8 er der ikke stor forskel på andel ledige og beskæftigede blandt de greencard-indehavere, der har været her mere end 36 mdr. Faktisk er der en ganske lille overvægt af greencard-indehavere, der har været i Danmark i mere end 36 mdr., der er ledige.

Figur 8: Længden af ophold i Danmark for beskæftigede eller ledige (pct.)

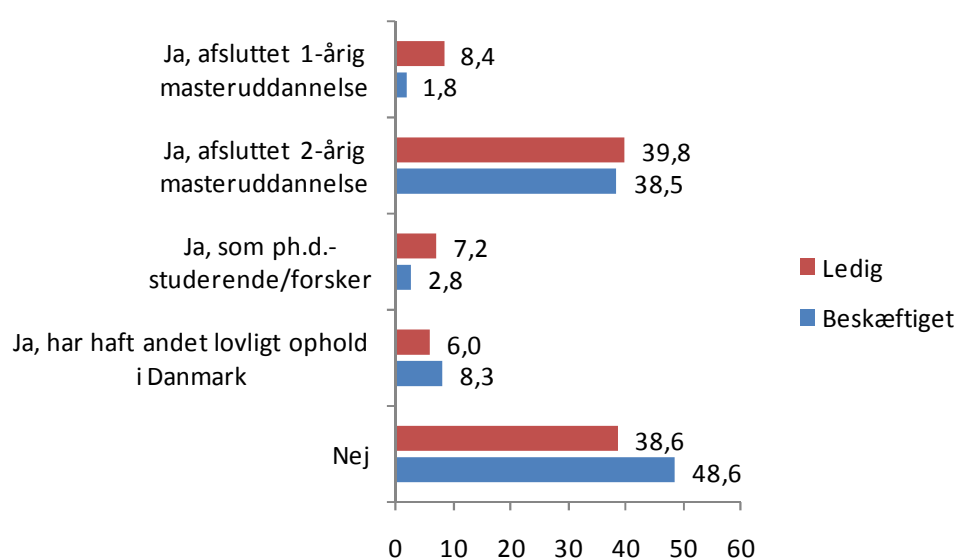

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Hvor lang tid har du boet i Danmark?

Det samme gør sig gældende, når man sammenholder greencard-indehavernes status på arbejdsmarkedet med deres erfaring fra Danmark qua tidligere uddannelse eller andet lovligt ophold i Danmark. Også her kunne man have forestillet sig, at der ville være en beskæftigelsesmæssig fordel i at have taget en uddannelse eller have haft andet lovligt ophold i Danmark forud for erhvervelse af greencard. Som Figur 9 viser, er dette dog ikke tilfældet. Kigger man på andelen af ledige og beskæftigede greencard-indehavere, der har afsluttet en 2-årig masteruddannelse i Danmark, er det stort set den samme andel. Anskuer man andelen af greencard-indehavere, der ikke tidligere har taget en uddannelse eller haft andet lovligt ophold, viser nogenlunde samme tendens sig. Her er der dog lidt flere greencard-indehavere, der er i beskæftigelse, end der er ledige.

Figur 9: Studeret eller har haft andet lovligt ophold i Danmark (pct.)

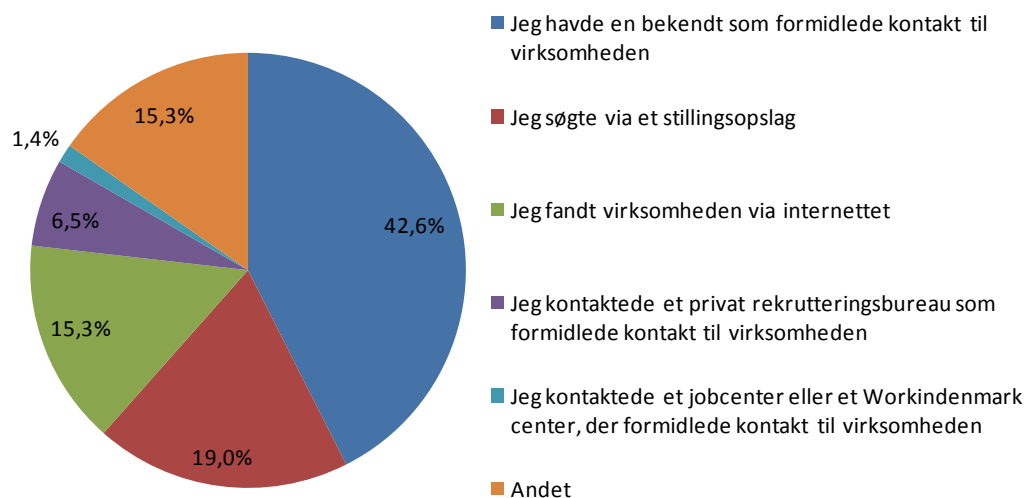

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Har du tidligere studeret på en lang videregående uddannelse i Danmark eller haft lovligt ophold i Danmark?

Der er i Danmark en række muligheder for at formidle kontakt mellem udenlandske arbejdstagere og danske arbejdsgivere, herunder websitet www.workindenmark.dk, Workindenmark centre, private rekrutteringsbureauer mv. Denne undersøgelse viser dog, at det er de færreste greencard-indehavere, der har benyttet sig af disse rekrutteringskanaler. Kun ganske få greencard-indehavere har fået job gennem kontakt til enten et privat rekrutteringsbureau eller et jobcenter/Workindenmark center. Dette er illustreret i Figur 10.

Figur 10: Veje til beskæftigelse

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvordan fik du dit nuværende job?

Lidt under halvdelen af de beskæftigede greencard-indehavere har fået deres nuværende job gennem en bekendt, der formidlede kontakt til virksomheden. En mindre andel søgte stillingen via et opslag eller fandt virksomheden via internettet.

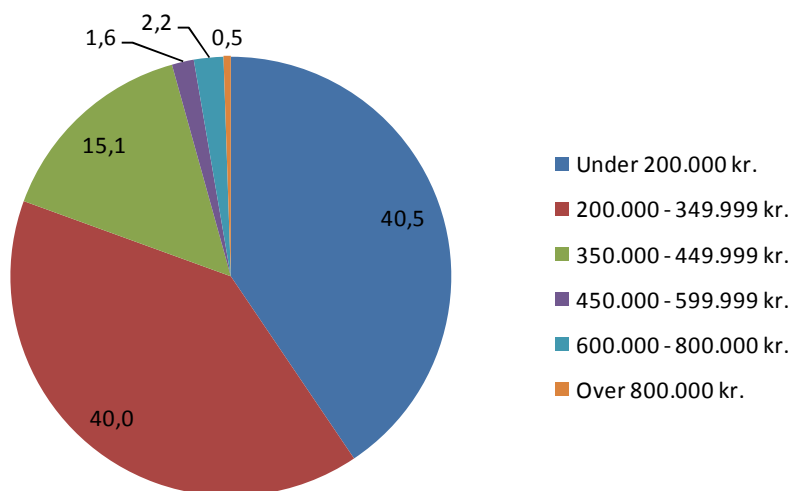
De greencard-indehaverne, der har svaret "Andet" til dette spørgsmål, blev i spørgeskemaet bedt om at uddybe deres svar. Der er tre årsager, der går igen som forklaring på, hvordan de fik deres job: Mange tog personlig kontakt til virksomheden og fremlagde deres cv, andre havde tidligere arbejdet i samme virksomhed som vikar/praktikant/student eller i virksomhedens udenlandske afdeling, og en tredje gruppe fik jobbet som resultat af personligt netværk.

Samlet set kan man udlede, at mange greencard-indehavere får job gennem deres netværk. Dette stemmer overens med resten af det danske arbejdsmarked, hvor det netop er netværk, der er den hyppigste årsag til, at folk kommer i beskæftigelse. Dette stemmer godt overens med det faktum, at en stor del af greencard-indehaverne i undersøgelsen har været i landet i over 36 mdr.

2.4 Løn og arbejdsvilkår

Der er ikke et decideret lønkrav forbundet med ansættelse af en greencard-indehaver, dog skal man som arbejdsgiver overholde de sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår. Det er derfor interessant at undersøge lønniveauet blandt greencard-indehaverne. Som man kan se i Figur 11, tjener lidt under halvdelen af de greencard-indehavere, der er i beskæftigelse, under 200.000 kr. årligt. En tilsvarende andel tjener 200.000-349.999 kr., mens en mindre andel tjener 350.000-449.000 kr. Kun meget få tjener mere end 450.000 kr. årligt. Når man undersøger lønnen i forhold til, om der er tale om fuldtidsarbejde eller deltidsarbejde, viser det sig som ventet, at det er langt størsteparten, der arbejder på deltid, som har en årsløn under 200.000 kr.⁸

⁸ Se Figur 51 i bilaget.

Figur 11: Årlig indkomst før skat (inklusive pension) (pct.)

Note: N = 185 (kun beskæftigede).

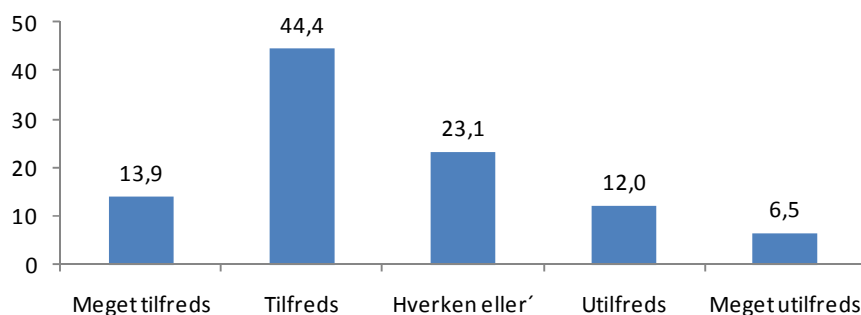
"Ved ikke" = 22 respondenter.

"Ønsker ikke at oplyse" = 11 respondenter.

Spørgsmaalsformulering: Hvad er din årlige indkomst før skat (inklusive pension)?

Det interessante er her at skele til beløbsgrænsen på 375.000 kr., der er kravet for ansættelse via beløbsordningen. Hvis greencard-indehaverne hovedsageligt tjener under denne grænse, så supplerer greencard-ordningen fint beløbsordningen. Dette viser sig også at være tilfældet, for når vi ser på tallene, viser det sig, at langt størstedelen af de adspurgte greencard-indehavere tjener under beløbsgrænsen for erhvervelse af opholds- og arbejdstilladelse under beløbsordningen. På den baggrund er det muligt at udlede, at greencard-ordningen bliver anvendt efter hensigten, idet den gør det muligt for udenlandske arbejdstagere at få arbejde i Danmark, selvom de tjener mindre end det fastsatte beløb, som er tilfældet med beløbsordningen. Figur 11 viser dog også, at der er en mindre andel af greencard-indehaverne, der tjener mere end 375.000 kr. årligt og derfor også ville kunne anvende beløbsordningen.

I forlængelse af opgørelserne over lønniveau for greencard-indehaverne har Rambøll endvidere undersøgt greencard-indehavernes tilfredshed med deres løn. Som det fremgår af Figur 12, angiver lidt over halvdelen, at de er tilfredse eller meget tilfredse med deres løn. En lille andel er utilfredse eller meget utilfredse med deres løn i Danmark.

Figur 12: Tilfredshed med løn i Danmark? (pct.)

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

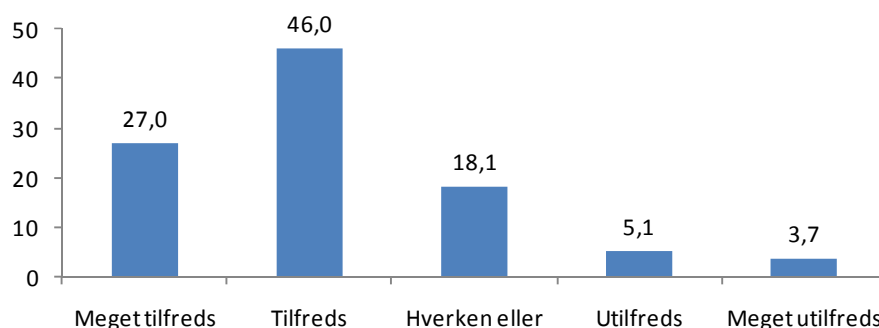
"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmaalsformulering: Hvor tilfreds er du med din løn i Danmark?

Sammenholder man graden af brug af højeste uddannelse i job med greencard-indehavernes tilfredshed med deres løn, kan man se en tendens til, at i jo højere grad greencard-indehaverne bruger deres højeste uddannelsesniveau, jo mere tilfredse er de med lønnen i Danmark⁹. Hovedparten af dem, der i høj grad benytter deres højeste uddannelse i Danmark, angiver, at de er meget tilfredse eller tilfredse med deres løn i Danmark. Tendensen er dog ikke entydig, idet en stor del, svarende til 41,6 pct., af dem, der slet ikke bruger deres højeste uddannelse, er tilfredse med deres løn.

Ud over lønnen er greencard-indehaverne blevet spurgt om, hvordan de oplever det danske arbejdsmarked og deres tilfredshed med arbejdsvilkårene (arbejdstid, arbejdsmiljø mv.) i Danmark. Som man kan se i Figur 13, svarer langt hovedparten, at de er tilfredse eller meget tilfredse med arbejdsvilkårene i Danmark. Kun ganske få er utilfredse eller meget utilfredse med arbejdsvilkårene.

Figur 13: Tilfredshed med arbejdsvilkårene (arbejdstid, arbejdsmiljø mv.) i Danmark (pct.)

Note: N = 215 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 3 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvor tilfreds er du med arbejdsvilkårene (arbejdstid, arbejdsmiljø mv.) i Danmark?

Greencard-indehavernes tilfredshed med arbejdsvilkårene bliver underbygget ved fokusgruppeinterviewene. Deltagerne gav alle udtryk for stor tilfredshed med de danske arbejdsvilkår. Især fremhævede de den høje grad af fleksibilitet, der dominerer i forhold til arbejdstider m.m., men også i forhold til medarbejdernes medbestemmelse, selvstændighed og rum for kreativitet og udvikling, som en styrke ved det danske arbejdsmarked.

2.5 Opsummering

Opsummerende kan man sige, at hovedparten af greencard-indehaverne på det danske arbejdsmarked er i beskæftigelse. Størstedelen varetager arbejde på fuld tid, mens omkring en fjerdedel af alle greencard-indehaverne arbejder på deltid. Der er desuden ligeledes en fjerdedel, der er ledige. Sammenholder man den ugentlige arbejdstid med greencard-indehavernes brug af højeste uddannelse, viser analysen, at hovedparten af de fuldtidsbeskæftigede vurderer, at de bruger deres uddannelse.

Hovedparten af de beskæftigede greencard-indehavere varetager job, der relaterer sig til økonomi, salg/indkøb og markedsføring. Mindre andele af greencard-indehaverne er ingeniører, arbejder med it eller akademisk arbejde. Samtidig viser analysen dog, at omkring en tredjedel af de beskæftigede greencard-indehavere varetager ufaglært arbejde. Analysen viser endvidere, at hovedparten af greencard-indehaverne varetager arbejde, hvor der er mangel på arbejdskraft i Danmark.

Greencard-indehaverne er primært beskæftiget inden for brancherne Hoteller og restauranter, Rengøring og anden operationel service, Industri og Information og kommunikation.

⁹ Se Figur 34 i bilaget.

Lidt under halvdelen af de beskæftigede greencard-indehavere har fået deres nuværende job gennem en bekendt, der formidlede kontakt til virksomheden. En mindre andel søgte stillingen via et opslag eller fandt virksomheden via internettet. Samtidig viser analysen dog, at der ikke er nogen entydig beskæftigelsesmæssig fordel i at have opholdt sig i Danmark forud for erhvervelse af greencard.

Langt hovedparten af greencard-indehaverne tjener under 350.000 kr. årligt. Størstedelen af greencard-indehaverne er tilfredse med både deres løn og arbejdsvilkår i Danmark.

3. UDDANNELSE OG SPROGLIGE KOMPETENCER

For at få opholdstilladelse efter greencard-ordningen skal ansøgeren opnå minimum 100 point, der tildes efter fem kriterier, herunder uddannelse og sprogfærdigheder.

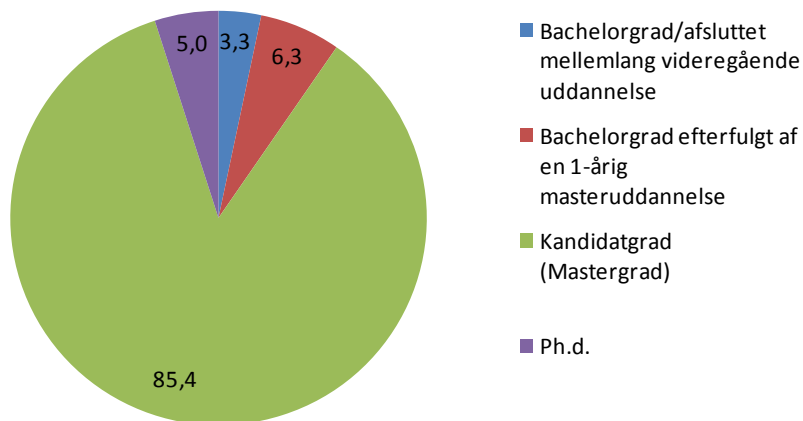
Uddannelsesmæssigt kræver tildeling af et greencard, at ansøgeren har bestået en uddannelse, der svarer til minimum en dansk bachelorgrad. Skal ansøgeren have point for sine sprogkunderskaber, skal der føres bevis for ens kunnen enten på grundlag af aflagte sprogprøver i engelsk, tysk, dansk, svensk og norsk, eller ved at udlændingen kan dokumentere at have haft ovennævnte sprog som arbejdssprog i mindst ét år, eller har gennemført mindst ét års studier på en videregående uddannelse på engelsk, tysk, dansk, svensk eller norsk.

Eftersom sproglige færdigheder og især uddannelse spiller en central rolle i relation til formålet med greencard-ordningen, har disse aspekter været et af omdrejningspunkterne i nærværende undersøgelse. Rambøll har lagt vægt på at undersøge greencard-indehavernes uddannelsesniveau, brug af uddannelsesmæssige kvalifikationer og sproglige kompetencer. Resultaterne af disse dele af undersøgelsen følger i dette afsnit.

3.1 Uddannelse

Som nævnt ovenfor kræver opnåelse af greencard en uddannelse, der svarer til minimum en dansk bachelorgrad. Som det fremgår af Figur 14, har langt størstedelen af de adspurgte greencard-indehavere angivet, at de har en uddannelse, der er højere end en bachelorgrad. Hele 85,4 pct. har oplyst, at de har en kandidatgrad (master) som deres højeste uddannelse. En meget lille andel har en ph.d. som højeste uddannelse. Man kan på den baggrund konkludere, at greencard-indehaverne i Danmark besidder et højt uddannelsesmæssigt niveau, og dermed også at målet i greencard-ordningen – at tiltrække kvalificerede udenlandske arbejdstagere – i høj grad er opnået.

Figur 14 illustrerer greencard-indehavernes egen vurdering af deres højeste uddannelse. I forbindelse med behandlingen af en ansøgning om greencard, vil Udlændingesservice som udgangspunkt anmode Styrelsen for International Uddannelse om en vurdering af udlændingens uddannelsesniveau i forhold til danske standarder. Ofte vil en sådan vurdering medføre, at ansøgerens uddannelsesgrad vurderes til et lavere niveau. På trods af, at over 80 pct. angiver, at de har en kandidatgrad, er det reelle billede, at en større del har en uddannelse svarende til en dansk bachelorgrad efterfulgt af en 1-årig masteruddannelse. Der er dog det forbehold, at 40 pct. af greencard-indehaverne i undersøgelsen angiver, at de har taget en kandidatuddannelse i Danmark, hvilket gør, at tallene til en vis grad alligevel afspejler det godkendte uddannelsesniveau.

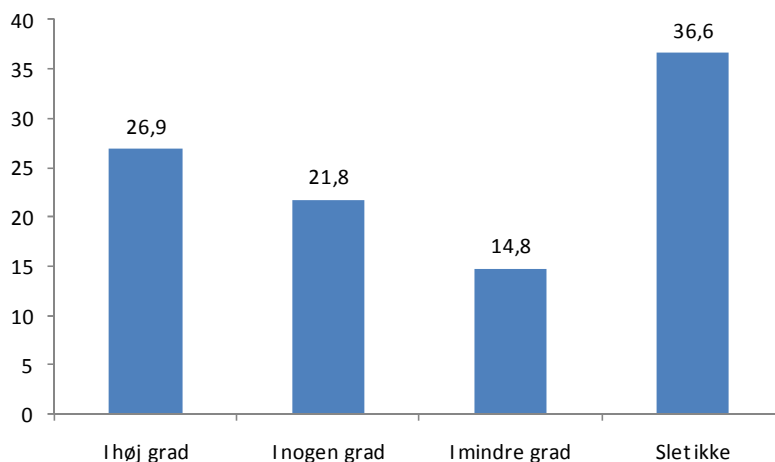
Figur 14: Egen vurdering af højeste uddannelsesniveau (pct.)

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Hvad er din højeste uddannelse?

At uddannelsesniveauet blandt greencard-indehaverne i Danmark er højt, er dog ikke ensbetydende med, at dette uddannelsesmæssige potentiale bliver udnyttet optimalt på det danske arbejdsmarked.

Som man kan se i Figur 15, er det kun omkring en fjerdedel af greencard-indehaverne, der vurderer, at de i høj grad bruger deres højeste uddannelsesniveau i deres job. Der er samtidig lidt over en tredjedel, der vurderer, at de slet ikke bruger deres højeste uddannelse i deres job.

Figur 15: Brugen af højeste uddannelse i job (pct.)

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job?

Resultaterne af de to ovenstående figurer indikerer, at der er et væsentligt uudnyttet uddannelsesmæssigt potentiale i greencard-indehaverne i Danmark.

At en stor del af greencard-indehaverne vurderer, at de ikke anvender deres højeste uddannelse i deres job stemmer godt overens med, at mange greencard-indehavere varetager job og/eller er beskæftiget i brancher, hvor arbejdet traditionelt set ikke kræver (høj) uddannelse.

I forlængelse af ovenstående har Rambøll undersøgt, om der er sammenhæng mellem graden af brug af højeste uddannelse, længden af ophold i Danmark og tidligere erfaring fra Danmark fra

uddannelse eller andet lovligt ophold¹⁰. Undersøgelsen viser, at der er en sammenhæng, men at denne ikke er så markant, som man kunne have forestillet sig.

Der er en lille tendens til, at de greencard-indehavere, der angiver, at de i høj grad anvender deres højeste uddannelse, har været i Danmark i længere tid (mere end 19 mdr.)¹¹. Af de greencard-indehavere, der har været i Danmark i 19-36 mdr. og over 36 mdr., vurderer henholdsvis 57,1 pct. og 36,2 pct., at de i høj grad bruger deres højeste uddannelse i deres job. Til sammenligning vurderer kun 22,2 pct. af de greencard-indehavere, der har været mindre end 6 mdr. i Danmark, at de i høj grad bruger deres højeste uddannelse. Der er endvidere en overvægt af greencard-indehavere, der har været her mindre end 18 mdr., der vurderer, at de slet ikke bruger deres højeste uddannelse.

Der er ligeledes en mindre tendens til, at de greencard-indehavere, der har taget uddannelse eller opholdt sig i Danmark forud for erhvervelse af greencard, i højere grad, end dem der ikke har opholdt sig i landet, anvender deres højeste uddannelse. 38,1 pct. af dem, der har afsluttet en 2-årig masteruddannelse, og 66,7 pct. af dem, der har opholdt sig i landet som ph.d.-studerende/forsker, vurderer, at de i høj grad anvender deres højeste uddannelse.

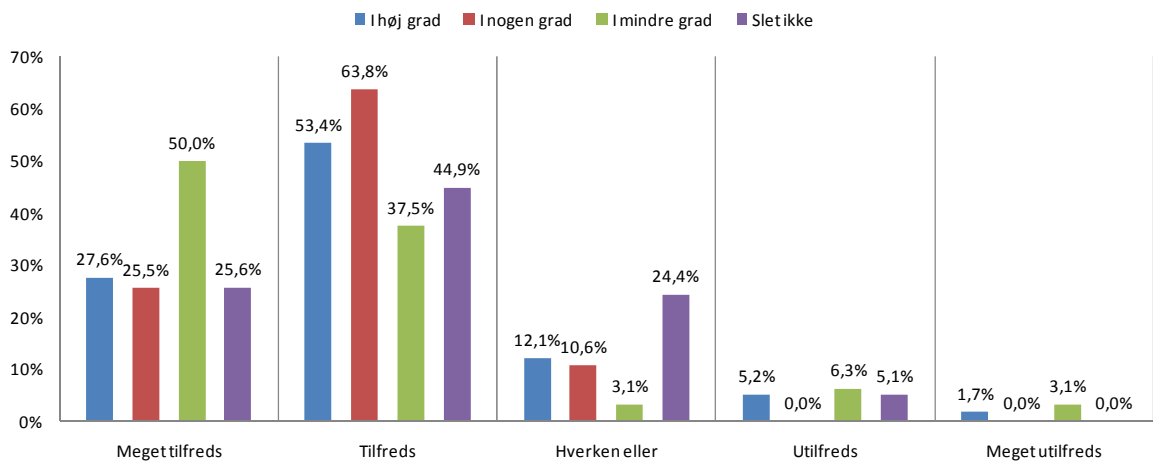
En hypotese kunne være at opholdet i Danmark bidrager til, at greencard-indehaverne skaber et netværk, der hjælper dem til at opnå beskæftigelse inden for deres fagområde og dermed anvendelse af deres højeste uddannelse. Dette kan endvidere bekræftes af, at hovedparten af de beskæftigede greencard-indehavere har fået deres nuværende job via en bekendt, der formidlede kontakten til den pågældende virksomhed. Netværkstilgangen harmonerer fint med resten af det danske arbejdsmarked, da det ofte også er via netværk, at danske arbejdstagere finder vej til arbejdsmarkedet.

I relation til brug af uddannelse blandt greencard-indehavere har Rambøll undersøgt, om der er sammenhæng mellem greencard-indehavernes brug af højeste uddannelse og deres tilfredshed med tilværelsen i Danmark. Eftersom uddannelsesmæssige kvalifikationer er afgørende for at få et greencard, kunne en hypotese være, at det at anvende de kompetencer, man besidder qua sin (højeste) uddannelse, er essentielt i forhold til greencard-indehavernes vurdering af tilværelsen i Danmark. Nærværende undersøgelse afkræfter dog i høj grad denne hypotese.

Som det fremgår af Figur 16 er greencard-indehaverne – uanset om de anvender deres højeste uddannelse eller ej – overordnet set tilfredse med at bo og leve i Danmark. Næsten alle respondenter angiver, at de er meget tilfredse eller tilfredse med at bo og leve i Danmark. Der er dog færrest fra gruppen, der slet ikke benytter deres højeste uddannelse, der angiver, at de er meget tilfredse eller tilfredse. Denne gruppe ligger mindst 10 pct. point under dem, der i høj, i nogen eller i mindre grad benytter deres højeste uddannelse. Vi kan dog ikke sige med sikkerhed, at der er tale om en signifikant forskel.

¹⁰ Se Figur 36 i bilag.

¹¹ Ibid.

Figur 16: Brug af højeste uddannelse i forhold til graden af tilfredshed med at bo og leve i Danmark

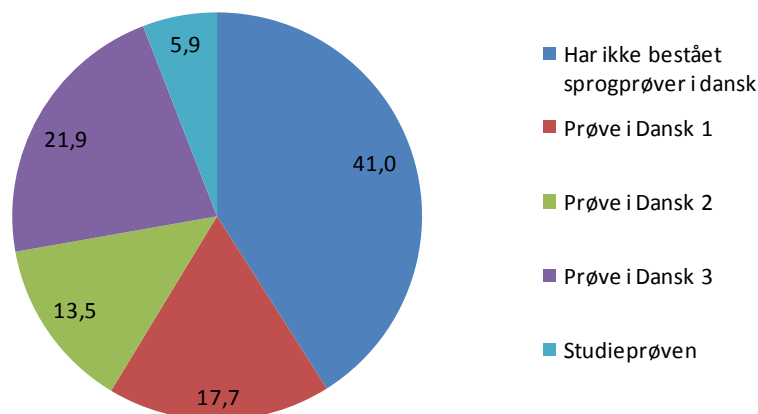
Note: N = 215 (kun beskæftigede).

Spørgsmålsformulering: I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job? koblet med: Hvor tilfreds er du med at bo og leve i Danmark?

3.2 Sproglige færdigheder

Erhvervelse af dansk greencard kræver formelt set ikke kundskaber i dansk sprog. På www.nyidanmark.dk fremgår det dog, at det er *en fordel*, hvis greencard-indehavere kan noget dansk, da dette stadig er arbejds sproget på langt de fleste danske arbejdspladser. Rambøll har i tråd med dette en hypotese om, at en vis grad af dansk kundskaber er en fordel – hvis ikke en nødvendighed – for at begå sig på danske arbejdspladser, hvorfor vi også har fokuseret på dette element i nærværende undersøgelse.

Undersøgelsen viser, som illustreret i Figur 17, at omkring halvdelen af de beskæftigede greencard-indehavere har bestået prøver i dansk. Hovedparten af disse har bestået Dansk 1, 2 eller 3, mens kun ganske få har bestået studieprøven. Der er dog 41 pct. af greencard-indehaverne, der ikke har bestået nogen sprogrøver i dansk. I og med at figuren kun illustrerer beståede danskprøver for de greencard-indehavere, der er i beskæftigelse, må man formode, at greencard-indehavere, der ingen dansk kundskaber har, alligevel kan begå sig på arbejdsmarkedet. En forklaring på dette kan være, at de arbejder i brancher/miljøer, hvor engelsk er arbejds sprog eller med så specialiserede områder, at fagsproget opvejer manglende dansk kundskaber.

Figur 17: Højeste niveau af beståede danske sprogrøver (pct.)

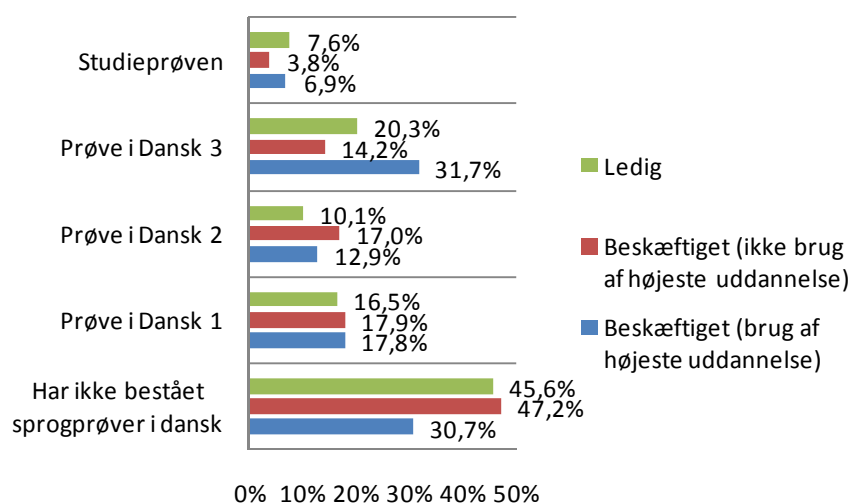
Note: N = 288 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 13 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvilket niveau i danske sprogrøver er det højeste du har bestået?

Med henblik på at undersøge den nævnte hypotese nærmere har vi undersøgt, om der er en sammenhæng mellem det niveau af danskprøve greencard-indehaveren har bestået og graden af ledighed og brug af højeste uddannelse. Resultaterne heraf fremgår af Figur 18. Denne figur viser overordnet set, at sammenhængen ikke er markant. Der er dog en mindre tendens til, at de beskæftigede greencard-indehavere, der gør brug af deres højeste uddannelse, har bestået prøver i dansk i højere grad, end de ledige og de beskæftigede der ikke bruger deres højeste uddannelse i arbejdet.

Figur 18: Højeste beståede danskprøve i forhold til om greencard-indehaveren er beskæftiget eller ledig

Note: N = 286.

Vigtigheden af danskundskaber bekræftes af de interview, Rambøll har gennemført med virksomheder og arbejdsgiverorganisationer. Hovedparten af interviewpersonerne peger på manglende danskundskaber som en af de største udfordringer ved rekruttering og fastholdelse af greencard-indehavere (og udenlandske arbejdstagere generelt). Dette stemmer ligeledes overens med de oplevelser, deltagerne i fokusgruppinterviewene beretter om. Både de beskæftigede og de ledige greencard-indehavere er bevidste om udfordringen i – og vigtigheden af – at lære det danske sprog. Flere har oplevet, at blive afvist til et job, fordi de ikke taler tilstrækkeligt dansk, og der er bred enighed blandt deltagerne om, at de, der taler dansk, har de bedste muligheder for at få arbejde i Danmark. Yderligere bliver vigtigheden af, at også den medrejsende familie lærer dansk, understreget af deltagerne.

På denne baggrund kan hypotesen om vigtigheden af danskundskaber ikke entydigt bekræftes. Dog viser undersøgelsen en lille tendens til, at de greencard-indehavere, der bruger deres højeste uddannelse, også i højere grad end de øvrige har bestået danskprøver.

3.3 Opsummering

Undersøgelsen viser, at greencard-indehaverne i Danmark generelt har et højt uddannelsesniveau, også højere end minimumskravet om bachelorniveau. Undersøgelsen viser dog samtidig, at kun ca. halvdelen af greencard-indehaverne vurderer, at de i nogen eller i høj grad gør brug af deres uddannelse i deres job. Der er dog samtidig omkring en tredjedel af greencard-indehaverne, der vurderer, at de slet ikke bruger deres uddannelse, hvilket indikerer, at der er en del greencard-indehavere, hvis uddannelsesmæssige kvalifikationer ikke anvendes. Greencard-ordningens formål taget i betragtning bruges ordningen ikke optimalt, hvis en stor andel ikke bruger deres uddannelseskvalifikationer. Der er endvidere en mindre tendens til, at de, der har været i Danmark i længere tid, og de, der tidligere har studeret eller haft andet lovligt ophold, i højere grad end de øvrige vurderer, at de gør brug af deres højeste uddannelse i deres job. Samtidig viser undersøgelsen dog også, at greencard-indehavernes tilfredshed ikke i dominerende grad afhænger af, om de anvender deres højeste uddannelsesniveau eller ej.

I relation til greencard-indehavernes sproglige færdigheder har lidt over halvdelen bestået prøver i dansk. Der er altså en relativt stor del af de adspurgte, der ikke har nogen danskkompetencer. Undersøgelsen viser ydermere, at der ikke er nogen markant sammenhæng mellem sproglige færdigheder i dansk og graden af ledighed og brug af højeste uddannelse i jobbet. Alligevel udtrykker fokusgruppetagerne enighed om den afgørende vigtighed af at lære det danske sprog og betydningen af at kunne dansk i forbindelse med at søge og få et job.

4. TRIVSEL, FAMILIE OG FREMTID I DANMARK

I greencard-ordningen er det primært rekruttering af kvalificerede medarbejdere, der er i fokus. Dog peger tidligere undersøgelser netop på, at udenlandske arbejdstageres familieforhold er en afgørende faktor i relation til trivsel og dermed fastholdelse¹². Da det er ca. en tredjedel af greencard-indehaverne, der har deres ægtefæller og børn med til Danmark¹³, er det interessant at undersøge, i hvor høj grad de er tilfredse med at være i Danmark, og om de er interesserede i at blive i Danmark¹⁴. Da der er tale om en stor andel som allerede var i Danmark før de fik greencard på andet lovligt ophold og der deraf er en gruppe som har stiftet familie i Danmark vil tilfredsheden formentlig være højere end personer, som har været i Danmark med deres familie og rejst igen. Det kan vi dog ikke sige noget sikkert om, da vi ikke fanger denne gruppe af greencard-indehavere i undersøgelsen.

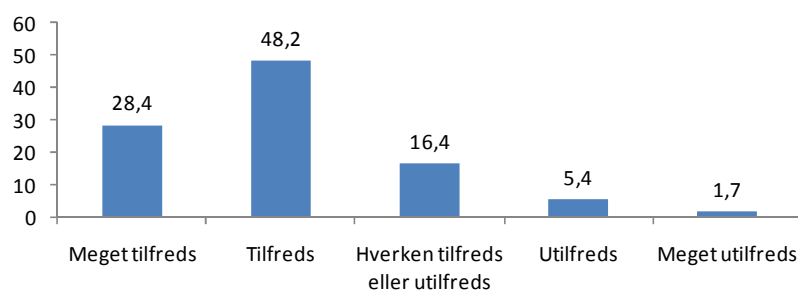
For at undersøge greencard-indehavernes trivsel og tilfredshed med deres tilværelse i Danmark bad vi respondenterne vurdere deres overordnede tilfredshed med at bo og leve i Danmark. Desuden bad vi greencard-indehaverne forholde sig til, om de har lyst til at blive i Danmark på længere sigt, når deres greencard udløber. Trivsel og tilfredshed med tilværelsen i Danmark var ligeledes et kerneområde i de to fokusgruppeinterviews med greencard-indehavere.

Den generelle tendens er, at greencard-indehaverne trives i Danmark, men at der kan spores en lille (og forventet) forskel mellem beskæftigede og ledige. De ledige udtrykker en naturlig irritation over deres arbejdsmæssige situation, som påvirker deres vurdering af, hvor godt de trives i Danmark. Omvendt udtrykker de beskæftigede en stor glæde ved at indgå på de danske arbejdspladser og ved deres tilværelse her i landet.

4.1 Greencard-indehavernes tilfredshed med tilværelsen i Danmark

Som det fremgår i Figur 19, er hovedparten af de adspurgte greencard-indehavere meget tilfredse eller tilfredse med at bo og leve i Danmark. En lille andel er utilfredse eller meget utilfredse med at bo og leve i Danmark.

Figur 19: Tilfredshed med at bo og leve i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvor tilfreds er du med at bo og leve i Danmark?

Generelt er den samlede gruppe af adspurgte greencard-indehavere således tilfredse med at bo og leve i Danmark. Imidlertid kan en hypotese være, at der er forskel på de beskæftigedes og de lediges tilfredshed, i og med at samtlige greencard-indehavere må formodes at være rejst til Danmark med det primære mål at arbejde i landet.

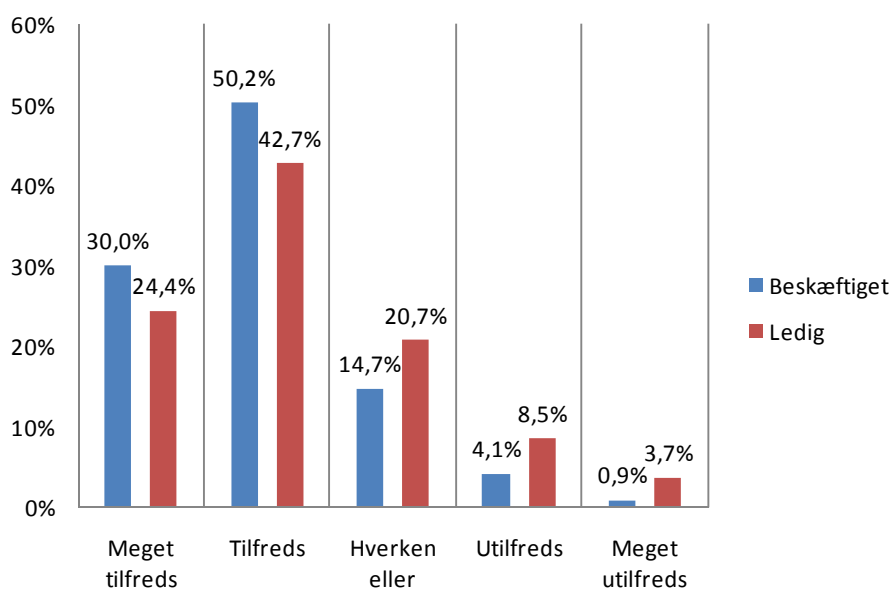
¹² DA, DI og KL (2009) "Welcometo.dk – idékatalog", udarbejdet af Rambøll Management Consulting.

¹³ Se Figur 44 i bilag.

¹⁴ Ordningen giver mulighed for forlængelse, hvis udlændingen er i fast beskæftigelse af et vist omfang på tidspunktet for afgørelsen om forlængelse, eller hvis udlændingen har været i fast beskæftigelse af et vist omfang og er blevet uforskyldt ledig i indtil 3 måneder før tidspunktet for indgivelse af ansøgning om forlængelse.

Det interessante er, at når man ser i Figur 20, er der ikke tale om en markant forskel mellem de beskæftigede og de ledige, når det kommer til deres tilfredshed med tilværelsen i Danmark. Hovedparten af de beskæftigede svarer som ventet, at de er meget tilfredse eller tilfredse med at bo og leve i Danmark, men samme tendens viser sig også for de lediges vedkommende. Her er hovedparten også meget tilfredse eller tilfredse.

Figur 20: Tilfredshed med at bo og leve i Danmark i forhold til om greencard-indehaveren er beskæftiget eller ledig

Note: N = 299.

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvad er din status på arbejdsmarkedet? Koblet til: Hvor tilfreds er du med at bo og leve i Danmark?

Som man kan se i Figur 20, er der således en lille overvægt af beskæftigede, der er tilfredse med at leve og bo i Danmark, men der er ikke tale om en så markant forskel, som man kunne forvente. En naturlig bekymring over ikke at have et arbejde er forventelig, men at der på trods af manglende arbejde alligevel er så mange respondenter, der er tilfredse, viser, at greencard-indehaverne sætter pris på Danmark på andre måder.

I fokusgruppeinterviewene fik deltagerne mulighed for at uddybe grundene til deres tilfredshed eller utilfredshed med at bo og leve i Danmark. Her er det i særdeleshed de greencard-indehavere, der er beskæftigede, der giver udtryk for at være tilfredse med tilværelsen i Danmark. En afgørende årsag til denne tilfredshed er de danske arbejdsforhold, som deltagerne beskriver som meget fleksible. Dette både i forhold til arbejdstider og også i forhold til medarbejdernes indflydelse, medbestemmelse og frihed til kreativitet. Yderligere nævner de beskæftigede også den danske livsstil og den høje levestandard som grunde til, at de er tilfredse med at være i landet.

Af de ledige deltagere i fokusgruppeinterviewene giver en større del udtryk for en mindre grad af tilfredshed med livet i Danmark. Flere nævner, at deres trivsel påvirkes af den grad af usikkerhed, de oplever som resultat af ikke at have et job og ikke at vide, hvad der vil ske, når deres greencard udløber efter tre år. Med andre ord er de påvirket af den lave grad af jobsikkerhed i Danmark. Yderligere fortæller de, at selvom Danmark grundlæggende er et godt sted at bo, og at de kom hertil med positive intentioner, har oplevelsen af at møde modstand alligevel påvirket deres trivsel og tilfredshed i negativ grad. Alt andet lige viser spørgeskemaundersøgelsen, at størstedelen overordnet er tilfredse, men en utilfredshed med ikke at kunne finde relevant arbejde er forventelig.

Med andre ord viser der sig kvalitativt en mindre forskel mellem beskæftigede og ledige greencard-indehavere, når det kommer til graden af tilfredshed med at bo og leve i Danmark. Denne

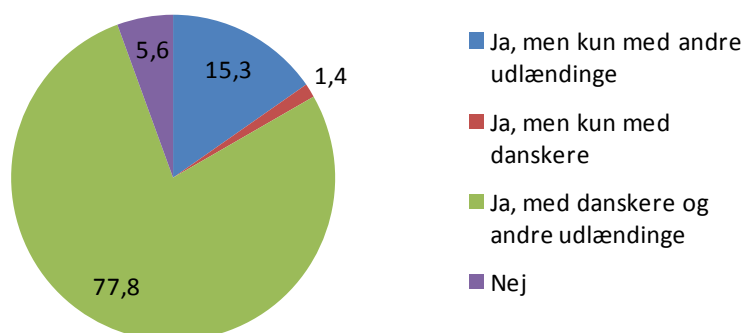
forskel kan i høj grad tilskrives arbejdslevsrelaterede forhold, som er afgørende for indehavernes trivsel. De beskæftigedes trivsel påvirkes i positiv grad af de gode forhold på de danske arbejdspladser. Og de lediges trivsel påvirkes i negativ grad af den lave jobsikkerhed og vanskelighederne med at finde et job.

4.2 Fritid

Greencard-indehavernes tilværelse i Danmark er for de beskæftigede mere end blot arbejdsliv og trivsel. Integrationen i det danske samfund afhænger i høj grad af, om den enkelte udenlandske arbejdstager får en tilværelse ud over et arbejde. For at kunne finde sig til rette i et nyt land er det ofte en fordel at få skabt sig et netværk, der fx kan bestå af andre af samme nationalitet eller af indfødte. Som en del af undersøgelsen af greencard-indehavernes tilværelse i Danmark har vi derfor søgt at afdække, om greencard-indehaverne mødes med bekendte uden for arbejdstiden, og hvorvidt der kun er tale om andre udlændinge eller ligeledes danskere.

En myte der flourer i medierne er, at de udenlandske arbejdstagere ofte kun holder sig til et netværk af andre udlændinge i deres fritid, men som man kan se af Figur 21, mødes de fleste greencard-indehavere både med danskere og andre udlændinge i deres fritid. Kun en mindre andel svarer, at de kun mødes med bekendte, der også er udlændinge.

Figur 21: Bekendtskabskreds uden for arbejdstiden (pct.)

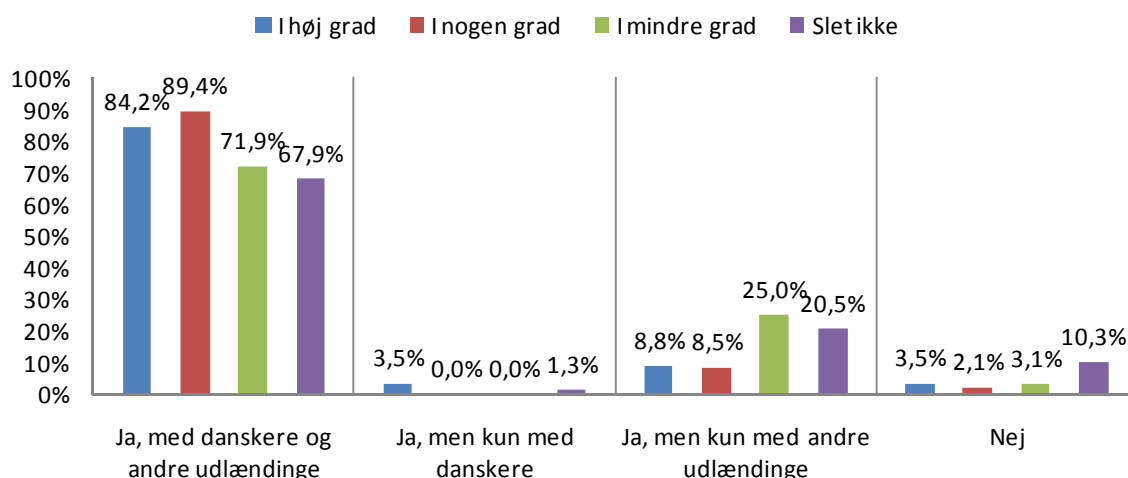
Note: N = 216 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Mødes du med bekendte uden for arbejdstiden?

Men hvem er det så, der kun mødes med andre udlændinge i fritiden eller med andre ord ikke mødes med danskere? Som man kan se i Figur 22, er det greencard-indehavere, der i mindre grad eller slet ikke anvender deres højeste uddannelse i deres job, som i mindst omfang mødes med danskere og andre udlændinge i deres fritid. De greencard-indehavere, der i høj grad eller i nogen grad bruger deres uddannelse her i Danmark mødes oftere med danskere uden for deres arbejdstid.

Et udbygget netværk, der indbefatter danskere, tilfalder således primært de greencard-indehavere, der har job, hvor de anvender deres højeste uddannelse. Samtidig kan en antagelse være, at det, at mødes med danskere uden for arbejdstiden, hjælper greencard-indehaverne til at finde et arbejde, der matcher deres kvalifikationer.

Figur 22: Brug af højeste uddannelse i sit job i forhold til bekendtskabskreds uden for arbejdstiden

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

Spørgsmålsformulering: Mødes du med bekendte [danskere] uden for arbejdstiden? koblet til I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job?

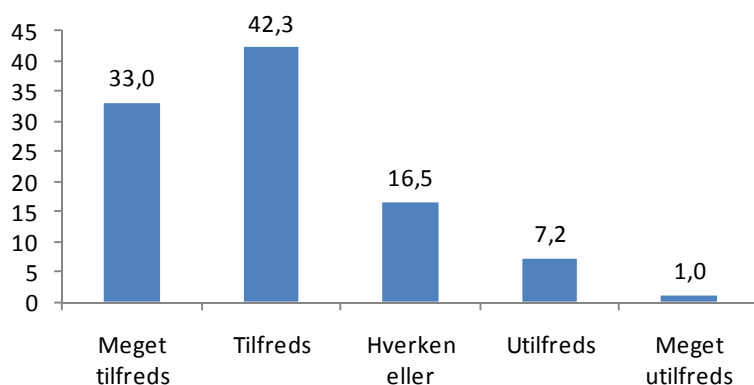
At en så overvejende del af greencard-indehaverne mødes med danskere uden for arbejdstiden bliver blandt andet forklaret i fokusgruppeinterviewene. Flere af de fokusgruppedeltagere, der er beskæftigede, fortæller, at når de mødes med danskere i mere uformelle sammenhænge, så er det oftest gennem deres job. Det kan være til arrangementer i fritiden arrangeret af arbejdspladsen, eller hvis nogle af danskerne på arbejdspladsen opsøger dem pga. en særlig interesse for deres hjemland. De udtrykker samtidig, at deres "venner" fra arbejdet ofte ikke er de samme personer, som dem de regner for deres "rigtige" venner i fritiden. I fritiden mødes de på eget initiativ oftest med andre udlændinge, fx til arrangementer i fora såsom Dansk Flygtningehjælp eller Det Kinesiske Samfund i Danmark osv.

En udfordring for de udlændinge, der ikke har job, kan derfor være at møde danskere, der kan hjælpe dem i jobsøgningen til et job, hvor deres højeste uddannelse bliver anvendt, hvis netværk med danskere som oftest bliver skabt via arbejde.

4.3 Familiens tilfredshed med tilværelsen i Danmark

Som tidligere nævnt har ca. en tredjedel deres familie med til Danmark. For at opnå et mere helhedsorienteret billede af greencard-indehavernes vurdering af deres tilværelse i Danmark er de respondenter, der har angivet, at de har familien med til Danmark, blevet bedt om at vurdere familiens tilfredshed med tilværelsen i Danmark.

Som det kan ses i Figur 23, vurderer hovedparten, at deres familie er meget tilfreds eller tilfreds med at være i Danmark. Det er kun en meget lille del, der vurderer, at deres familie er utilfreds eller meget utilfreds med livet i Danmark.

Figur 23: Familiens tilfredshed med at bo og leve i Danmark (pct.)

Note: N = 97.

"Ved ikke" = 2 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvor tilfreds er din familie med at bo og leve i Danmark?

Denne tilfredshed blandt de medrejsende familier bliver underbygget af fokusgruppeinterviewene. Mange af deltagerne udtrykker således, at deres medrejsende familie overordnet er tilfreds med livet i Danmark, men beretter også om de mange udfordringer og blandede følelser, der er forbundet med at flytte familien til et nyt land. Årsagerne til dette er ifølge deltagerne de kulturelle forskelle og sprogvanskelighederne. Flere understreger vigtigheden af, at også ægtefællerne lærer dansk. Yderligere fortæller en deltager, at datterens opstart i den danske folkeskole har været en udfordring, da der naturligt er meget historisk, samfundsmæssig og sproglig viden, hun skal indhente. Imidlertid opvejes disse udfordringer for denne deltagers vedkommende af fordelene ved, at hans datter nu modtager en gratis uddannelse på højt niveau.

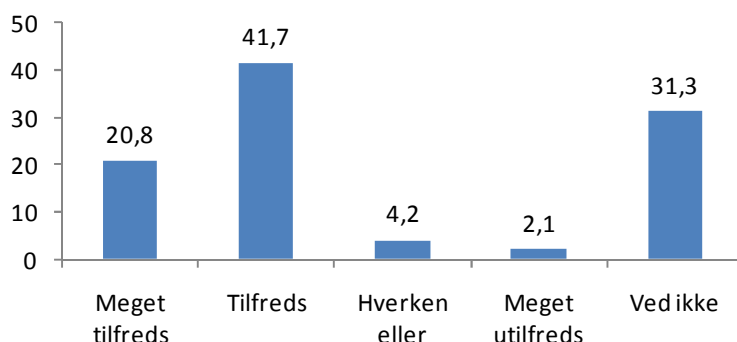
I relation til familiens tilfredshed kan en hypotese være, at denne er afhængig af, hvorvidt greencard-indehaveren er beskæftiget. Denne undersøgelse viser dog ikke noget entydigt billede, der bekræfter hypotesen. I relation til hvor tilfreds familien er med at bo og leve i Danmark, svarer de beskæftigede greencard-indehavere lidt mere positivt end de ledige på spørgsmålet. Hovedparten af de greencard-indehavere, der har et job, angiver, at deres familie er meget tilfreds eller tilfreds med at bo og leve i Danmark. Samme svar giver også hovedparten af de ledige, om end en mindre del¹⁵.

En anden hypotese kunne være, at det er de greencard-indehavere, som i høj grad benytter deres højeste uddannelse, der har de mest tilfredse familier. Dette synes undersøgelsen at kunne bekræfte. Langt de fleste af de greencard-indehavere, der i høj, i nogen eller i mindre grad benytter deres uddannelse, angiver, at deres familie er tilfreds eller meget tilfreds med livet i Danmark¹⁶. Gruppen af greencard-indehavere, der slet ikke benytter deres højeste uddannelse, skiller sig ud i denne forbindelse, idet 12,5 pct. af gruppen angiver, at deres familie er utilfreds med at bo og leve i Danmark. Med andre ord betyder det noget for greencard-indehaverens vurdering af familiens tilfredshed med tilværelsen i Danmark, at han/hun selv til en vis grad benytter sin uddannelse i sit job her i Danmark.

De greencard-indehavere, som har børn med til Danmark, blev ligeledes bedt om at vurdere, hvorvidt deres familie er tilfreds med den skole, børnene er blevet tilbudt i Danmark. Som man kan se i Figur 24, svarer lidt over halvdelen, at de er meget tilfredse eller tilfredse med den skole, deres børn er blevet tilbudt her i Danmark. Der er kun få respondenter, der har svaret, at de er utilfredse eller meget utilfredse. Vi har valgt at tage "ved ikke" med i denne figur, da en tredjedel af de adspurgte ikke har en klar holdning til spørgsmålet. Det er en høj andel, hvilket kan tyde på, at det er et emne, en stor del af greencard-indehaverne ikke tænker så meget over.

¹⁵ Se Figur 39 i bilag.

¹⁶ Se Figur 40 i bilag.

Figur 24: Familiens tilfredshed med den skole, som børnene er blevet tilbudt i Danmark (pct.)

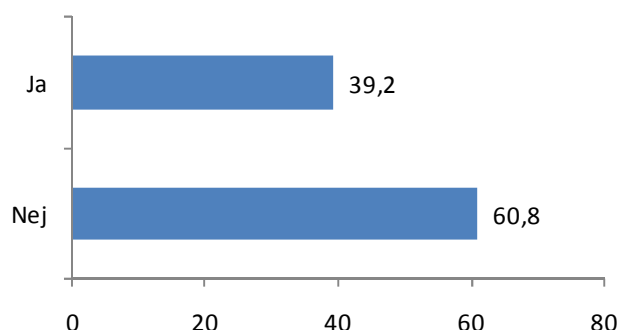
Note: N = 48.

Spørgsmålsformulering: Hvor tilfreds er din familie med den skole, som dine børn blev tilbudt i Danmark?

4.4 Ægtefællens beskæftigelse

En hypotese kan være, at greencard-indehavere og deres familiers tilfredshed med at bo og leve i Danmark til en vis grad afhænger af, hvorvidt den medrejsende ægtefælle har fået et job i Danmark eller ej. Derfor vil vi i det følgende fokusere på de medrejsende ægtefæller/samleveres beskæftigelsesgrad her i Danmark, og om denne kan ses at indvirke på greencard-indehavernes vurdering af deres familiers tilfredshed med tilværelsen i Danmark.

Som det fremgår af Figur 25, er ca. to tredjedele af de adspurgte greencard-indehaveres ægtefæller/samleverer ledige, hvorimod en tredjedel er i beskæftigelse.

Figur 25: Ægtefælle/samlevers beskæftigelse i Danmark (pct.)

Note: N = 97.

Spørgsmålsformulering: Er din ægtefælle/samlever beskæftiget i Danmark?

Samtidig viser der sig en tendens til, at jo længere tid greencard-indehaverne har været i landet, des større sandsynlighed er der for, at deres ægtefælle/samlever er beskæftiget i Danmark¹⁷. For de greencard-indehavere, hvis ægtefælle eller samlever er beskæftiget, gælder det, at langt hovedparten, nemlig 92,1 pct., har boet i Danmark i mere end et år. Dette kan ses som et udtryk for, at de greencard-indehavere, hvis samlever er beskæftiget, bliver i landet længere, men lige såvel som udtryk for, at det tager noget tid for ægtefællen/samleveren at finde et job.

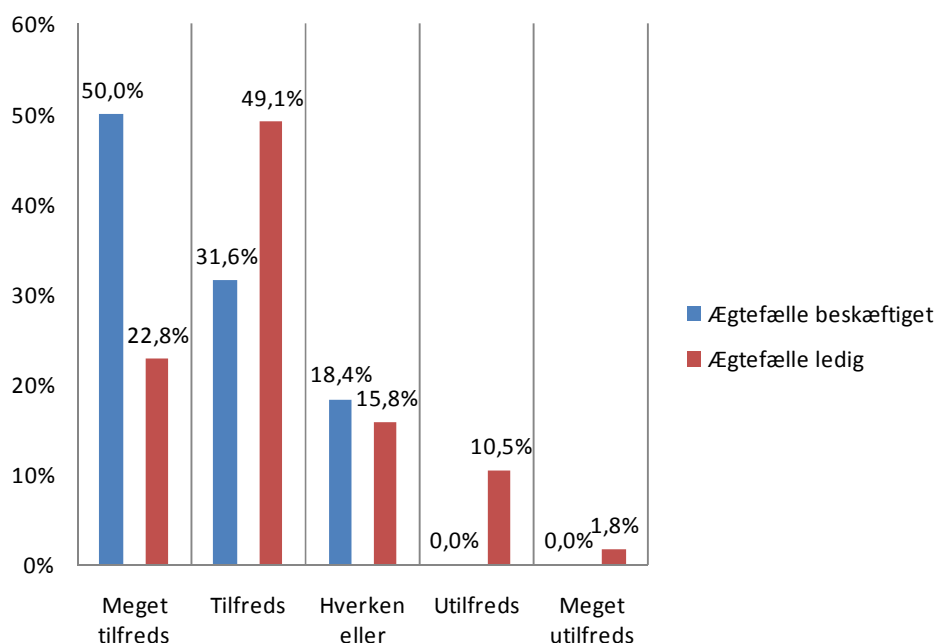
I forhold til greencard-indehavernes vurdering af deres egen tilfredshed med tilværelsen i Danmark lader det ikke til, at ægtefællens status på arbejdsmarkedet er en afgørende faktor. Der vises sig kun en lille forskel i tilfredshed med at bo og leve i Danmark mellem de greencard-indehavere, hvis ægtefælle/samlever er beskæftiget, og dem hvis ægtefælle/samlever ikke er¹⁸.

¹⁷ Se Figur 38 i bilag.

¹⁸ Se Figur 41 i bilag.

Til gengæld kan vi se i Figur 26, at flere af greencard-indehaverne, hvis ægtefælle/samlever er beskæftiget, vurderer, at *deres familie* er meget tilfreds eller tilfreds med at bo og leve i Danmark, end de indehavere der lever sammen med en person, der er ledig. Man kan deraf udlede, at greencard-indehaverens vurdering af *familiens*, men ikke egen, tilfredshed med at bo og leve i Danmark i en vis grad er afhængig af, om ægtefællen/samleveren er i beskæftigelse.

Figur 26: Familiens tilfredshed med at bo og leve i Danmark i forhold til, om ægtefælle/samlever er beskæftiget

Note: N = 95

Der skal tages forbehold for antallet af respondenter i de enkelte kategorier, da der er tale om et lille totalantal.

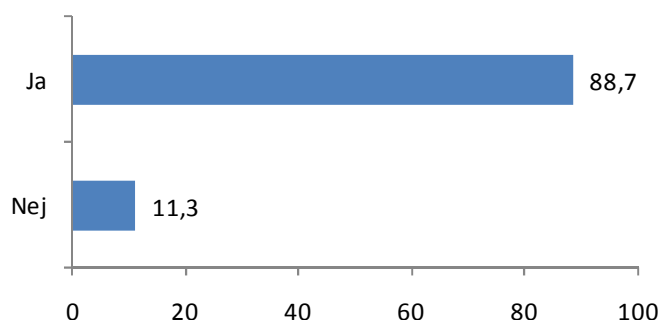
Spørgsmålsformulering: Er din ægtefælle/samlever beskæftiget i Danmark? koblet med Hvor tilfreds er du med at bo og leve i Danmark?

Således kan vi altså opsummere, at de familiære forhold har en indflydelse på greencard-indehavernes trivsel og tilfredshed med livet i Danmark. Det betyder noget i forhold til familiens trivsel, at den medreste ægtefælle/samlever har et job her i landet. De greencard-indehavere, hvis ægtefælle/samlever er beskæftiget, svarer i overvejende grad, at både de og i særdeleshed deres familie er tilfredse med livet i Danmark. De greencard-indehavere, hvis ægtefælle/samlever ikke er i beskæftigelse, er lidt mindre tilfredse med tilværelsen i Danmark.

4.5 Fremtiden for greencard-indehavere

På samme måde som familiære forhold antages at have indvirkning på greencard-indehavernes grad af tilfredshed med livet i Danmark, kan også deres forventninger og ønsker til fremtiden fortælle os noget om deres trivsel.

Med hensyn til fremtiden i Danmark så ønsker langt størstedelen af de adspurgte greencard-indehavere at blive i Danmark, når deres greencard udløber. Dette illustreres i Figur 27.

Figur 27: Ønske om at blive i Danmark, når greencard'et udløber (pct.)

Note: N = 301

Spørgsmålsformulering: Vil du gerne blive i Danmark når dit greencard udløber?

Der er tale om et relativt lille antal af respondenter, der har angivet, at de ikke vil blive i Danmark, når deres greencard udløber. Ca. halvdelen af de greencard-indehavere, der ikke vil blive i landet efter deres greencard udløber, begrundes deres svar med, at de ikke ser en grund til at blive i Danmark, hvis de ikke kan finde arbejde, hvor de kan gøre brug af deres uddannelseskvalifikationer. Denne udmelding stemmer godt overens med, at det netop er disse uddannelseskvalifikationer, der skal anvendes på det danske arbejdsmarked, da det ellers betyder, at greencard-ordningens formål ikke til fuldest bliver opfyldt.

En anden begrundelse for ikke at blive er problemer med at blive integreret i Danmark pga. vanskeligheder med sproget og kulturen, ensomhed og afsavn af familie. Desuden angiver en lille andel, at utilfredshed med det danske samfund pga. det høje skattniveau og høje priser generelt samt den danske udlændingepolitik er årsager til, at de ikke ønsker at blive i Danmark, når deres greencard udløber.

I fokusgruppeinterviewene udtrykker de ledige deltagere også blandede følelser vedrørende at blive i Danmark, når deres greencard udløber. Flere giver udtryk for en vis usikkerhed om, hvad der skal ske med dem og deres familie, når greencard'et udløber.

Men på trods af disse negative udsagn vil størstedelen af de adspurgte som beskrevet gerne blive i landet. Og ifølge de fokusgruppemedlemmer, der er i beskæftigelse, er der flere forhold i Danmark, der virker motiverende på deres lyst til at blive i landet. I denne forbindelse nævnes bl.a. den danske livsstil, hvor der er plads til at have arbejde og familie, ligesom en deltager fremhæver det danske velfærdssamfund, hvor både børn og ældre kan blive passet som en afgørende årsag til hendes lyst til at blive i landet. En anden deltager fremhæver det danske uddannelsessystem og muligheden for, at hans datter kan få en uddannelse af højt niveau, som en afgørende grund for ham til at ønske at blive i landet. Desuden peger de beskæftigede deltagere også på forholdene på det danske arbejdsmarked som en positiv faktor. Fleksibiliteten, de ansattes rettigheder og muligheder for videreuddannelse er således motiverende faktorer i forhold til at blive i Danmark, efter deres greencard udløber.

4.6 Opsummering

Overordnet kan vi se, at 90 pct. af greencard-indehaverne generelt er tilfredse med tilværelsen i Danmark, både hos de beskæftigede greencard-indehavere og ledige greencard-indehavere. Imidlertid er flere af de beskæftigede end de ledige tilfredse, hvilket må siges at være en forventelig tendens. På samme måde er der også en større del af de beskæftigede end de ledige, der ønsker at blive i Danmark, når deres greencard udløber. Dette kan betyde, at de beskæftigede i højere grad end de ledige trives i landet, men lige såvel være udtryk for, at beskæftigelse er afgørende for, hvorvidt greencard-indehaverne vurderer, at de har en fremtid i Danmark.

Myten om, at de udenlandske arbejdstagere kun holder sig til et netværk af andre udlændinge i deres fritid, viser sig ikke at holde stik. Netværksrelationen til danskere kan derfor være med til at hjælpe greencard-indehavere til job, hvor de kan anvende deres højeste uddannelse. Udfor-

dringen er imidlertid, at kontakten med danskerne ifølge fokusgruppeinterviewene ofte foregår i kraft af arbejdet, hvilket gør, at de ledige udenlandske arbejdstagere vil have vanskeligheder ved at mødes med danskere, der kan hjælpe dem videre i jobsøgningen.

Analysen viser desuden, at de familiære forhold også betyder en del for graden af tilfredshed og lysten til at blive i Danmark i fremtiden. Størstedelen af de greencard-indehavere, der har deres familie med til Danmark, og hvor ægtefællen/samleveren er beskæftiget, vurderer, at deres familie er tilfreds med tilværelsen i Danmark. Der kan dog samtidig ikke spores en klar tendens til, at greencard-indehaverens egen beskæftigelsesstatus indvirker på dennes vurdering af familiens tilfredshed. Inden for gruppen af beskæftigede ses en tendens til, at de greencard-indehavere, der i høj eller i nogen grad anvender deres højeste uddannelse, vurderer deres familie til at være mere tilfreds, end dem der slet ikke benytter deres højeste uddannelse.

5. GREENCARD-INDEHAVERNES SYN PÅ GREENCARD-ORDNINGEN OG ANSØGNINGSPROCESSEN

I det følgende afsnit fokuserer vi på greencard-indehavernes vurdering af greencard-ordningen. Det væsentlige for, at ordningen søges af kvalificerede udenlandske arbejdstagere, er, at de har kendskab og motivation til at søge til Danmark for at arbejde. Det interessante er derfor at belyse, hvad der har motiveret udenlandske arbejdstagere til at søge, hvad deres forventninger har været til at få arbejde i Danmark, hvordan de har opnået kendskab til greencard-ordningen, og hvordan de har oplevet ansøgningsprocessen.

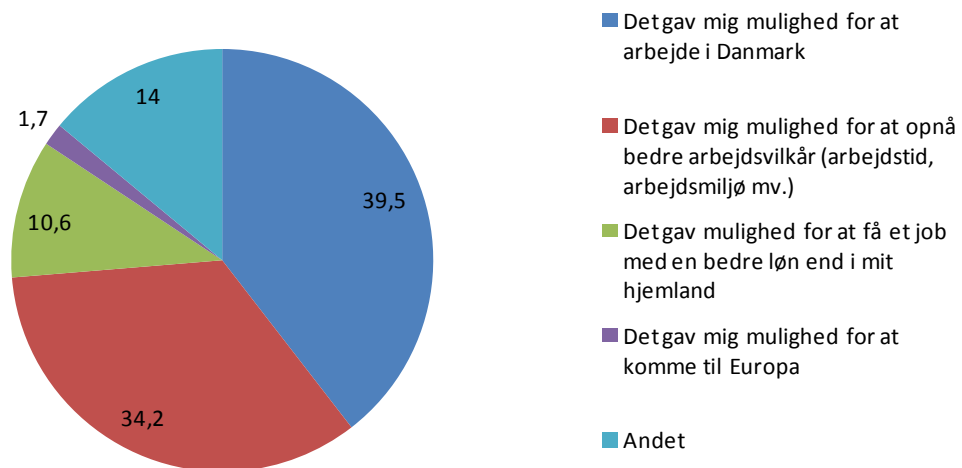
5.1 Motivation og forventninger

Det viser sig, at greencard-indehaverne har været motiveret til at søge til Danmark af en række forskellige årsager. Af hovedårsager, som behandles nærmere nedenfor, kan nævnes:

- Det danske arbejdsmarked
- Bedre løn end i hjemlandet
- Det danske uddannelsessystem
- Praktiske årsager
- Det danske samfund generelt
- God branding af Danmark.

Som illustreret i Figur 28, er muligheden for at arbejde i Danmark og at opnå bedre arbejdsvilkår de to primære årsager til, at de adspurgte greencard-indehavere ansøgte om det danske greencard. Ca. en tredjedel angiver, at den primære årsag til at ansøge om Greencard var muligheden for at arbejde i Danmark, mens en ca. tredjedel ligeledes svarer, at den primære årsag var muligheden for at opnå bedre arbejdsvilkår. En tiendedel angiver muligheden for at få et job med bedre løn som den primære årsag.

Figur 28: Den primære årsag til ansøgning om greencard til Danmark (pct.)

Note: N = 301

Spørgsmålsformulering: Hvad var den primære årsag til, at du ansøgte om greencard til Danmark?

Under kategorien "Andet" i Figur 28 peger en stor andel på, at den primære årsag til at ansøge om greencard var, at de havde færdiggjort en uddannelse i Danmark og derfor gerne ville gøre brug af deres uddannelse her i landet. Denne motivationsfaktor understreges i fokusgruppeinterviewene. Her fortæller en pakistansk mand, at han for ca. 10 år siden færdiggjorde en uddannelse i Danmark for derefter at vende hjem til Pakistan. Efter nogle år med arbejde i hjemlandet realiserede han ønsket om at tage til Danmark igen for at arbejde. Han ville gerne betale tilbage til det danske samfund ved at anvende den uddannelse, som han gratis havde fået i Danmark.

Desuden fortæller flere af deltagerne i fokusgruppeinterviewene, at de gerne ville tage en uddannelse i Danmark, da de kendte til velrenommerede virksomheder som fx Novo og uddannelsessteder som Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og Copenhagen Business School og dermed ønskede at arbejde eller tage en uddannelse i landet. En kinesisk kvinde fortæller, at den afdeling på DTU, hvor hun tog sin masteruddannelse, er meget anerkendt i forskerverdenen i Kina. Dette var en afgørende grund for hende til at søge til Danmark.

Af de praktiske årsager nævner en stor del af de greencard-indehavere, der allerede opholdt sig på lovligt ophold i Danmark, da de søgte om greencard, at den primære årsag til, at de søgte om greencard, var, at greencard-ordningen kunne imødekomme deres ønske om at blive i Danmark, mens de ledte efter arbejde.

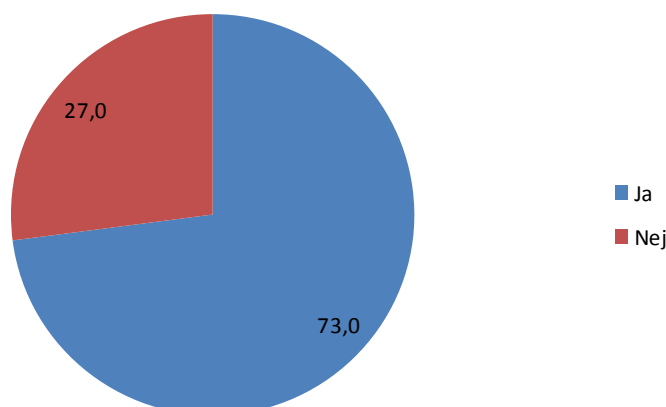
Andre begrundede deres svar med, at det var familiære forhold, såsom muligheden for at leve sammen med sin kæreste, der var den primære årsag til, at de ansøgte om greencard.

En mindre del af de adspurgte greencard-indehavere nævner generelle aspekter ved det danske samfund som faktorer, der motiverede dem til at søge til Danmark. Fx betød det meget for flere adspurgte, at værdier som (religions)frihed og demokrati bliver vægtet højt i det danske samfund. I fokusgruppeinterviewene forklarer flere deltagere, at de havde et indtryk af Danmark som værende et meget fredeligt land, hvor indbyggerne var rare. En kinesisk kvinde fortæller, at hun var blevet motiveret af ideen om at kunne gå alene på gaden om aftenen uden at føle sig usikker. Derudover var der flere deltagere, der gennem deres arbejde og bekendte i hjemlandet havde mødt danskere og herved havde fået et godt indtryk af landet.

Af mere brandingmæssige årsager nævner flere greencard-indehavere, at Danmark i deres øjne kunne opfattes som et eventyrland på baggrund af H.C. Andersens historier, eller som en ukrainsk kvinde beskriver det i fokusgruppeinterviewet: "The land of the fairytales." En kinesisk mand fortæller, at i hans barndom, hvor samfundet i Kina var meget lukket, hørte de alligevel om H.C. Andersens eventyr – og på den måde følte han, at han kendte lidt til Danmark.

På trods af at hovedparten af respondenterne angiver muligheden for at arbejde i Danmark som primær årsag til at vælge at søge greencard i Danmark, har langt størstedelen af greencard-indehaverne samtidig angivet, at de forventede, at der var risiko for en periode med ledighed i Danmark, før de kunne skaffe sig arbejde. Dette illustreres i Figur 29.

Figur 29: Forventning om en periode med ledighed i Danmark forud for ansættelse (pct.)

Note: N = 270

"Ved ikke" = 31 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Da jeg fik et greencard, forventede jeg, at der var en risiko for en periode med ledighed i Danmark, før jeg ville skaffe et job.

De ledige deltagere i fokusgruppeinterviewene beretter, at de troede det ville være nemmere at finde et arbejde, end det viste sig at være i Danmark. Som forventet føler størstedelen således ikke, at de har fået indfriet deres forventninger til Danmark, idet de ikke har fået et job. Delta-

gerne fortæller i interviewene, at deres forventninger til at søge arbejde i Danmark havde været høje, og at de havde forventet at kunne bruge deres ekspertise og kompetencer her i Danmark. Mange fortæller om frustrationerne ved at søge arbejde, uden hensyn til om arbejdsgiveren ligger på Sjælland, Fyn eller i Jylland, og stadigvæk ikke blive kaldt til jobsamtale. En mandlig iransk læge fortæller, at han har fået over 60 afslag fra hospitaler over hele landet, og peger på, at flertallet af afslagene blev begrundet i utilstrækkelige dansk kundskaber.

De fokusgruppedeltagere, der har job og bruger deres uddannelse her i landet, fortæller modsætningsvis om, at deres forventninger angående fx at lære nyt, uddanne sig, at opleve et anderledes land og et anderledes akademisk miljø i høj grad var blevet indfriet, da de flyttede til Danmark.

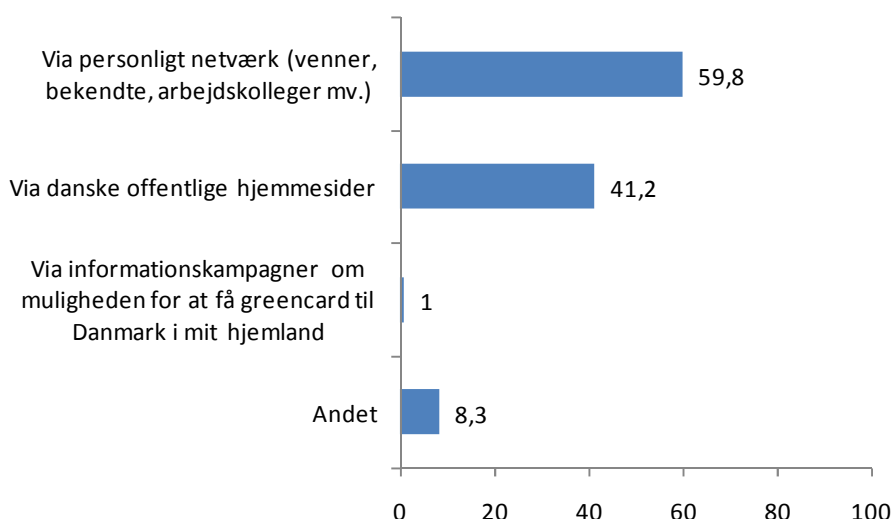
5.2 Kendskab til greencard-ordningen

For at greencard-ordningen vil blive anvendt, er det afgørende, at den potentielle udenlandske arbejdstager har kendskab til ordningen. Som det fremgår af Figur 30, hvor greencard-indehaverne har haft mulighed for at angive flere svar på, hvordan de fik kendskab til greencard-ordningen i Danmark, angiver ca. 60 pct. af greencard-indehaverne, at de fik kendskab til ordningen via deres personlige netværk. Ca. 40 pct. angiver, at de fik kendskab via danske offentlige hjemmesider, mens kun en meget lille andel har lært greencard-ordningen at kende gennem informationskampagner i hjemlandet.

Af andre begrundelser nævner størstedelen af greencard-indehaverne, at de kender til ordningen, fordi de allerede opholdt sig i Danmark, bl.a. som studerende, før ansøgningen. Derudover begrundes kendskabet med kontakt til Udlændingetjeneste, Integrationsministeriet eller den danske ambassade eller konsulat i hjemlandet.

At kendskabet primært er opnået gennem netværk og danske offentlige hjemmesider, skyldes formentlig i høj grad, at en stor del af greencard-indehaverne allerede var i Danmark, da de søgte om greencard.

Figur 30: Årsager til kendskab til greencard-ordningen i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

Det har været muligt for respondenterne, at angive flere svarmuligheder. Dette gør, at procentsummen summerer over 100 pct.

"Ved ikke" = 1 respondent

Spørgsmålsformulering: Hvordan fik du kendskab til greencard-ordningen i Danmark?

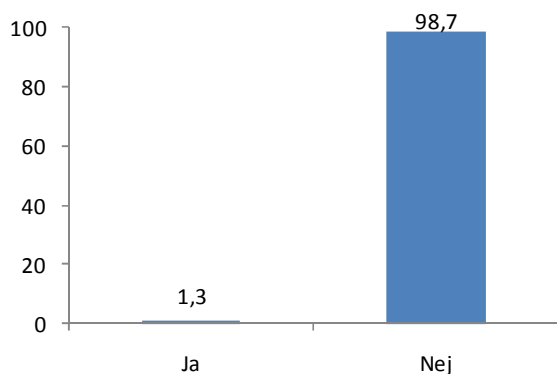
5.3 Ansøgningsprocessen

For at skabe en så smidig og tilfredsstillende ansøgningsproces over for de udenlandske arbejdstagere som muligt er det interessant at høre, hvordan greencard-indehaverne har oplevet ansøg-

ningsprocessen.

Det viser sig, at det kun er en meget lille andel, som har fået udarbejdet deres ansøgninger af agenter eller et agentur, jf. Figur 31. Det tyder på, at kompleksiteten i ansøgningen er på rette niveau. Resultatet skal dog ses i lyset af, at en stor del af respondenterne i denne undersøgelse befandt sig i Danmark på ansøgningstidspunktet. Det er Udlændigeservices vurdering, at besvarelserne om brugen af agenter ikke er dækkende for det nuværende ansøgningsmønster, hvor langt flere søger fra udlandet, og færre har en dansk uddannelse.

Figur 31: Om ansøgningen om greencard til Danmark er udfyldt af en agent eller et agentur

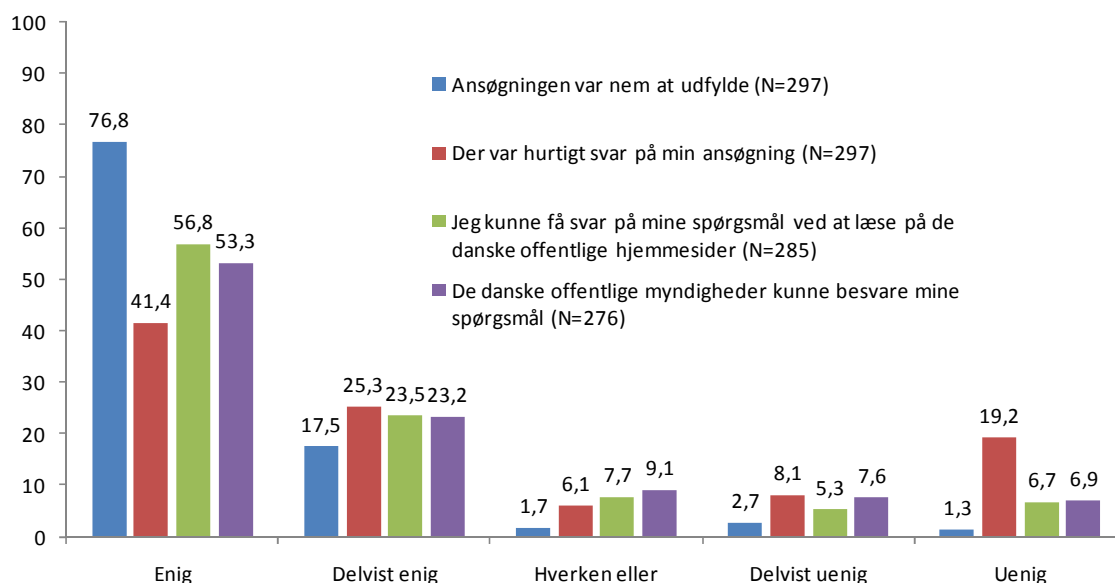

Note: N = 301

Spørgsmålsformulering: Har du fået udfyldt din ansøgning om greencard til Danmark af en agent eller et agentur?

I Figur 32, som illustrerer fire spørgsmål om ansøgningsprocessen i samme figur, fremgår det, at langt hovedparten af de greencard-indehavere, der selv udfyldte deres ansøgning, er enige eller delvist enige i, at *ansøgningen var nem at udfylde*, og at de fik *hurtigt svar på deres ansøgning*. En femtedel af de adspurgte har dog angivet, at de er uenige i, at de fik hurtigt svar på deres ansøgning, hvilket vi vender tilbage til under figuren. Den positive vurdering af sagsbehandlingstiden kan hænge sammen med det tidligere nævnte forhold, at ca. halvdelen af respondenterne har haft et tidligere lovligt ophold i Danmark som studerende. Greencard-ansøgere, der har en dansk uddannelse, vil som udgangspunkt kunne forvente en kortere sagsbehandlingstid, da Udlændigeservice i disse tilfælde ikke behøver at indhente en vurdering af uddannelsesniveaue.

Derudover er hovedparten enige eller delvist enige i, at de fik *svar på de spørgsmål, de måtte have ved at læse på de danske offentlige hjemmesider*. Størstedelen er desuden enige eller delvist enige i, at de *danske offentlige myndigheder kunne besvare deres spørgsmål*.

Figur 32: Oplevelse af ansøgningsprocessen (pct.)

Note: Spørgsmålsformulering: Hvordan har du oplevet ansøgningsprocessen for et greencard? – 1. Ansøgningen var nem at udfylde; 2. Der var hurtigt svar på min ansøgning; 3. Jeg kunne få svar på mine spørgsmål ved at læse på de danske offentlige hjemmesider; 4. De danske offentlige myndigheder kunne besvare mine spørgsmål.

I fokusgruppeinterviewene viser der sig en klar tendens til, at de greencard-indehavere, der kom hertil, fordi de havde fået arbejde i landet, ikke havde oplevet problemer med ansøgningsprocessens varighed. Tværtimod var deres ansøgninger blevet behandlet hurtigt; i nogle tilfælde endda meget hurtigere, end den enkelte ansøger havde forventet. En forklaring på dette er bl.a. at en stor del af greencard-indehaverne i undersøgelsen havde taget en uddannelse i Danmark, hvilket gjorde ansøgningsprocessen hurtigere, da det således ikke var nødvendigt at vurdere uddannelsesniveaet via Styrelsen for International Uddannelse. Af de greencard-indehavere, der er kommet til Danmark uden på forhånd at have et job, fortæller en større del om en noget længere sagsbehandlingstid. Dog skal det her nævnes, at i flere af de sager, hvor deltagerne havde oplevet lang sagsbehandlingstid, havde Udlændingesservice undervejs manglet oplysninger/dokumenter, hvilket naturligvis havde forsinket ansøgningens behandling.

5.4 Opsummering

Opsummerende kan vi se, at greencard-indehaverne på forhånd har været motiverede for at ansøge om greencard i Danmark pga. udsigten til at få et job og til at blive omfattet af gode arbejdsvilkår. Størstedelen af de adspurgte havde også en forventning om en periode med ledighed under arbejdssøgningen i Danmark.

Kendskabet til ordningen har de adspurgte greencard-indehavere primært fået gennem deres personlige netværk og de offentlige myndigheders hjemmesider. Yderligere har mange også taget kontakt til fx Udlændingesservice for at øge kendskabet til ordningen.

Langt størstedelen af de adspurgte greencard-indehavere har selv udfyldt ansøgningen om greencard, og de fleste har været grundlæggende tilfredse med ansøgningsprocessen og kontakten til de offentlige myndigheder.

6. ARBEJDSGIVERNES VURDERING AF GREENCARD-ORDNINGEN

I dette afsnit behandler vi de danske virksomheders vurdering af greencard-ordningen. For at undersøge dette aspekt har vi interviewet 12 virksomheder samt tre arbejdsgiverorganisationer; Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Erhverv (DE) og Dansk Industri (DI). De 12 virksomheder er blevet udvalgt efter, om de har greencard-indehavere ansat, der bruger deres højeste uddannelse i deres job.

Som vi vil gennemgå nærmere i det nedenstående, viser det sig, at virksomhederne ikke har det store kendskab til greencard-ordningen og således ikke skelner mellem den og andre ordninger; det på trods af at de virksomheder vi har interviewet, alle har greencard-indehavere ansat. Imidlertid gives der blandt virksomheder og arbejdsgiverorganisationer samtidig udtryk for, at der er en efterspørgsel på de muligheder, der er i ordningen for at ansætte uden at skulle igennem en ansøgningsprocedure som virksomhed. Arbejdsgiverorganisationerne kommer ligeledes med forslag til, hvordan ordningen kan forbedres, bl.a. i forhold til pointmodellen og tidsbegrænsning.

Ifølge de tre arbejdsgiverorganisationer DA, DE og DI er kendskabet til greencard-ordningen i de danske virksomheder meget begrænset. Derfor ser både DI og DA gerne, at regeringen, fx i kraft af Workindenmark-centrene, udarbejder tiltag til i højere grad at promovere ordningens fordele. Organisationerne fremhæver ligeledes behovet for, at regeringen skaber tiltag, der skal skabe mulighed for matchning af greencard-indehavere og de danske virksomheder.

Dette behov for information om ordningen underbygges af de 12 udførte virksomhedsinterviews, hvor hele seks repræsentanter med ansvar for virksomhedernes rekruttering kun i meget begrænset omfang eller slet ikke kender til greencard-ordningen. Dette på trods af at de 12 interviewede virksomheder specifikt er udvalgt, fordi de har greencard-indehavere ansat. At virksomheder, der allerede har ansatte med greencard, ikke kender til ordningen, sandsynliggør, at virksomheder, der aldrig har haft greencard-indehavere ansat, i endnu mindre omfang kender til ordningen. Vores interviews med virksomheder og arbejdsgiverorganisationer peger således på et manglende kendskab til greencard-ordningen blandt de danske virksomheder.

Enkelte af virksomhedernes repræsentanter forveksler ligeledes greencard-ordningen med beløbsordningen¹⁹. Ifølge flere af de interviewede virksomhedsrepræsentanter ser deres virksomhed således ikke en værdi i at anvende greencard-ordningen, da de mener, at det er for dyrt for virksomheden at skulle betale over 375.000 DKK om året til de udenlandske arbejdstagere, når de i stedet kan vælge en billigere dansk arbejdstager. Såfremt der ikke var et krav om et minimumsbeløb, ville de gerne anvende ordningen. Dette viser, at enkelte virksomhedsrepræsentanter havde misforstået greencard-ordningens regler. Ordningen tilbyder netop, hvad de efterspørger, idet den ikke indeholder et minimumslønkrav til virksomhederne i ansættelsen af greencard-indehavere – dog skal sædvanlig løn- og ansættelsesvilkår overholdes. Dette tyder på, at der kan være et behov for at styrke informationen til erhvervslivet om de muligheder, greencard-ordningen tilbyder, og hvordan den adskiller sig fra de øvrige ordninger.

Greencard-ordningen er ifølge de interviewede virksomheder og arbejdsgiverorganisationer (DA og DI), som godt kender ordningen, i høj grad efterspurgt og kan hjælpe virksomhederne med at skaffe kvalificeret arbejdskraft på områder, hvor fx forskerordningen²⁰ ikke er mulig, eller hvor beløbsordningen er for dyr at anvende. Den høje grad af fleksibilitet ved ordningen ligger fx i at greencard-indehaverne kan miste deres arbejde og stadig have mulighed for at finde et andet inden for den givne periode. Desuden er den udenlandske arbejdskraft – som DI udtrykker det – ”en del af den danske arbejdsstyrke”, så snart greencard’et er udstedt, og dermed ligeledes tilgængelig for små og mellemstore virksomheder, hvor der alt andet lige ville være for store økonomiske omkostninger forbundet med større rekrutteringsprocesser. Ligeledes kan greencard-ordningen, ifølge DI, spare virksomhederne for sagsbehandlingsrelateret ventetid i Udlændingesservice, da den udenlandske arbejdstager allerede har godkendelse til at arbejde i Danmark, hvilket ligeledes gør ordningen attraktiv for arbejdsgiverne. Ved brug af fx beløbsordningen eller

¹⁹ Se www.nyidanmark.dk for beskrivelse af beløbsordningen.

²⁰ Se www.nyidanmark.dk for beskrivelse af forskerordningen.

positivlisten vil der modsat være en sagsbehandlingstid før den udenlandske arbejdstager ville kunne indtræde i jobbet²¹.

På grund af den stigende arbejdsløshed, bl.a. forårsaget af den globale finanskriser, har flere greencard-indehavere svært ved at få fodfæste på det danske arbejdsmarked i stillinger, som matcher deres uddannelseskvalifikationer. Det betyder, at en stor del finder arbejde i de brancher, hvor det så er muligt at få arbejde. Som denne undersøgelse viser, er dette ofte job inden for fx rengøring, hotel og restauration, avisdistribution mv. DI og DA, samt flere af de interviewede virksomheder, peger på, at dette aspekt også er med til at højne greencard-ordningens grad af fleksibilitet, da udenlandske arbejdstagere forhåbentlig stadig er i landet til at tage arbejde, som matcher deres uddannelseskvalifikationer på et senere tidspunkt. Særligt peger DA og DI på den demografiske udvikling med færre hænder på arbejdsmarkedet som den største udfordring, hvilket organisationerne mener, kan afhjælpes bl.a. i kraft af greencard-ordningen.

På trods af den store fleksibilitet, som arbejdsgiverorganisationerne positivt fremhæver ved greencard-ordningen, påpeger de, at der er elementer, som kan forbedres i forhold til ordningens ansøgningskriterier. DA og DI ser gerne, at man ændrer ved pointmodellen, så fx uddannelse og erfaring tæller flere point. Endvidere argumenterer de for, at alderskriteriet muligvis bør fjernes.

DE mener at tidsbegrænsningen på ordningen bør fjernes, da virksomhederne helst skal have ubegrænset adgang til de udenlandske arbejdstagere. Som det er nu, kan tidsbegrænsningen medvirke til, at nogle virksomheder, ifølge DE, ikke anvender ordningen.

Til syvende og sidst viser interviewene, at virksomhederne ikke interesserer sig for, hvilken specifik opholds- og arbejdstilladelse deres udenlandske arbejdstagere er ansat under. Ifølge virksomhederne er de vigtigste elementer for rekrutteringen af udenlandsk arbejdskraft – efter at den rette kandidat er fundet – at sagsbehandlingen er gnidningsløs og relativt hurtig, samt at det er muligt at få besvaret eventuelle tvivlsspørgsmål af myndighederne. Dette mener de interviewede virksomheder og arbejdsgiverorganisationer, at Udlændingetjenesten klarer fyldestgørende.

²¹ Se www.nyidanmark.dk for beskrivelse af positivlisten.

7. METODER OG DATAKILDER

Undersøgelsen af greencard-ordningen er designet således, at der tilvejebringes viden om både greencard-indehavere og virksomheder, der har greencard-indehavere ansat. Vi har lagt vægt på at gennemføre undersøgelsen med en kombination af metoder og datakilder. Dette bidrager til at sikre solide og nuancerede resultater.

Rambøll har anvendt følgende datakilder i nærværende analyserapport:

- 1 spørgeskemaundersøgelse blandt greencard-indehavere i Danmark
- 2 fokusgruppeinterviews med greencard-indehavere i Danmark
- 12 telefoninterviews med virksomheder
- 3 telefoninterviews med arbejdsgiverorganisationer.

I det følgende beskriver vi de enkelte metoder og datakilder nærmere.

7.1 Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført som en stikprøve blandt den lokaliserede gruppe af greencard-indehavere, der havde fået greencard i 2008 og 2009.

Der er tale om en stikprøve, som vi ud fra en kvalificeret vurdering mener, er repræsentativ. Vi kan ikke angive den eksakte population, hvilket gør, at vi kun kan betragte surveyen som et stærkt fingerpeg om, hvordan virkeligheden ser ud for greencard-indehaverne i Danmark²². Desuden er der tale om en begrænset stikprøve på 301 respondenter, hvor der med stor sandsynlighed kan forventes en relativ skævhed i forhold til de grupper, som er blevet interviewet. Af personer ikke fanget af undersøgelsen tæller fx personer uden telefon, flyttet igen, manglende registrering via CPR eller andre forhold.

Det bemærkes, at en stor del af respondenterne allerede var bosat i Danmark, da de søgte og modtog deres greencard. Dette forhold kan være af betydning for enkelte dele af undersøgelsen, da et længere forudgående ophold i Danmark kan betyde, at den enkelte greencard-indehaver kan forventes at have en mere positiv indstilling til det danske samfund, greencard-ordningen, det danske arbejdsmarked m.v. En greencard-indehaver, som enten ikke er rejst til landet eller som er udrejst, kan muligvis have en anden indstilling.

Der er opnået en rensat svarprocent på 60,2 pct., hvilket må betragtes som en succes ud fra den præmis, at det har været en vanskelig gruppe at komme i kontakt med. Disse elementer kommer vi ind på i det nedenstående.

7.1.1 Undersøgelsens respondentgrundlag

Spørgeskemaundersøgelsen tager udgangspunkt i en bruttostikprøve på 600 herboende greencard-indehavere. For de 600 herboende greencard-indehavere er adresseoplysninger koblet via CPR-registret og efterfølgende beriget med telefonnumre fra SCI-databasen over registrerede telefonnumre i Danmark. Respondentgrupperne har i udgangspunktet været forholdsvis svært tilgængelige, hvilket beskrives yderligere i nedenstående afsnit om svarprocent og frafald.

7.1.2 Dataindsamling

De udtrukne respondenter modtog en skriftlig invitation til at deltage i undersøgelsen, hvori de blev opfordret til at udfylde spørgeskemaet på internettet. Invitationen, der var formuleret både på dansk og på engelsk, blev sendt til de herboende torsdag d. 3. juni 2010.

Den telefoniske opfølgning blev påbegyndt mandag den 7. juni. I alt 301 personer har deltaget i undersøgelsen. Dataindsamlingen blev afsluttet torsdag den 24. juni 2010.

²² Ud fra jobindsats.dk kan vi se, at 49 greencard-indehavere var beskæftiget i 2008 og 544 greencard-indehavere var beskæftiget i 2009 i Danmark. Vi kender ikke tallene fra undersøgelsesperioden i 2010: <http://www.jobindsats.dk/sw9795.asp>

Undersøgelsen er gennemført som en kombineret web- og telefonundersøgelse. I praksis har det betydet, at respondenterne ved telefonisk kontakt er blevet tilbudt at modtage en e-mail med et link til undersøgelsen. Hvis respondenterne har ønsket det, eller det er blevet vurderet mest hensigtsmæssigt, er interviewet blevet gennemført telefonisk. To gange i løbet af dataindsamlingsperioden er der blevet udsendt en e-mail med påmindelse til de respondenter, vi har sendt en e-mail til, men hvor besvarelsen ikke er blevet gennemført.

7.1.3 Svarprocent og frafald

Undersøgelsens endelige rensede svarprocent er på 60,2 pct. Figur 33 viser, hvorledes den endelige svarprocent er beregnet.

Figur 33: Endelig stikprøvestørrelse og svarprocent

Bruttoudtræk	600
Falder uden for undersøgelsens målgruppe	100
Status inaktiv ved CPR-registret	70
Ingen brugbar adresse ved CPR-registret	28
Konstateret udrejst ved tlf.opfølging	2
Endelig stikprøve	500
Frafaldsårsager	199
Intet nummer efter manuel telefonsøgning	126
Brev retur	26
Kan ikke træffes inden for undersøgelsesperioden	6
Ingen kontakt efter 5 forsøg	4
Ønsker ikke at deltage	1
Åbne respondenter ved interviewafslutning	36
Interview gennemført	301
Svarprocent*	60,2%

*Svarprocenten beregnes på baggrund af den endelige stikprøve. Den endelige stikprøve dannes på baggrund af brutto udtrækket fratrukket respondenter med forkerte stamoplysninger og respondenter, som falder udenfor målgruppen.

Normalt reduceres bruttoudtrækket til den endelige stikprøve ved at fraregne "ikke brugbare" respondenter. Den endelige stikprøve er defineret som den gruppe respondenter, som tilhører undersøgelsens population, og som har haft mulighed for at besvare spørgeskemaet.

I denne undersøgelse er der af de 600 herboende 70 personer, der har status inaktiv ved CPR-registret – hovedparten fordi de er udrejst – mens 28 respondenter ikke har registreret nogen postadresse hos CPR-registret. Disse betragtes som værende uden for målgruppen og er ikke forsøgt kontaktet. Derudover har alle respondenter fra bruttostikprøven modtaget et informationsbrev om undersøgelsen med tilbud om mulighed for deltagelse via internettet. Det er derfor kun gruppen af respondenter, hvor der har været telefonisk kontakt, at det er muligt at konstatere, om pågældende falder uden for målgruppen. For denne gruppe gælder, at de ikke *burde* være udtrukket til undersøgelsen i første omgang og derfor heller ikke hører hjemme i bruttostikprøven. Dette gælder for 2 respondenter.

Opgøres frafaldsårsagerne, tegner der sig følgende billede; for 126 respondenter har det ikke været muligt at finde et brugbart telefonnummer, mens det udsendte varslingsbrev er kommet retur i 26 tilfælde, hvor det heller ikke har været muligt at finde et brugbart telefonnummer til respondenterne. 6 har været på ferie eller på anden måde ikke i deres hjem inden for tidsrammen, mens en enkelt respondent ikke har ønsket at deltage. De resterende respondenter er det ikke lykkedes at få kontakt til.

Som det fremgår af Figur 33, udgør undersøgelsens respondentgrundlag i sig selv en udfordring. For det første er en del af brevene kommet retur, og for det andet har det været besværligt at finde egnede telefonnumre på en lang række respondenter. I disse tilfælde kan det ikke afgøres, om personen har forladt landet, ikke har nogen telefon, eller om oplysninger om personens telefonnummer blot ikke har været tilgængelig gennem de gængse databaser over registrerede telefonnumre i Danmark. I en række tilfælde har den første kontakt været til en person på samme adresse, der så i nogle tilfælde har kunnet formidle kontakten videre til den rette modtager. Afsluttende kan det bemærkes, at villigheden til at deltage i undersøgelsen har været stor, og kontakten til respondenterne har været præget af en særdeles positiv interesse.

7.2 Fokusgruppeinterview

Rambøll har gennemført to fokusgruppeinterviews med greencard-indehavere i Danmark. Informanterne er udvalgt på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, hvor de adspurgte havde mulighed for at markere, om de gerne ville deltage i et fokusgruppeinterview. Begge fokusgruppeinterviews blev gennemført med greencard-indehavere, som havde familien i Danmark. I det ene interview var der kun inviteret ledige greencard-indehavere til at deltage, og i det andet var der kun inviteret beskæftigede greencard-indehavere, der gjorde brug af deres højeste uddannelse i deres arbejde. Årsagen til opdelingen i de to grupper var en forventning om, at der ville være forskelligartede holdninger og udsagn i de to grupper, hvilket kunne blive mere udfoldet med andre deltagende personer i samme situation. I fokusgruppeinterviewet med ledige greencard-indehavere mødte 12 inviterede personer op fra landene Pakistan, Bangladesh, Kina, Iran, Indien og Nigeria. Der var derfor spredning i deltagernes nationaliteter. I fokusgruppeinterviewet med beskæftigede greencard-indehavere, der anvendte deres højeste uddannelse i deres job, mødte 4 deltagere op fra landene Kina, Ukraine og Pakistan. Der er derfor ligeledes en spredning i deltagernes nationaliteter.

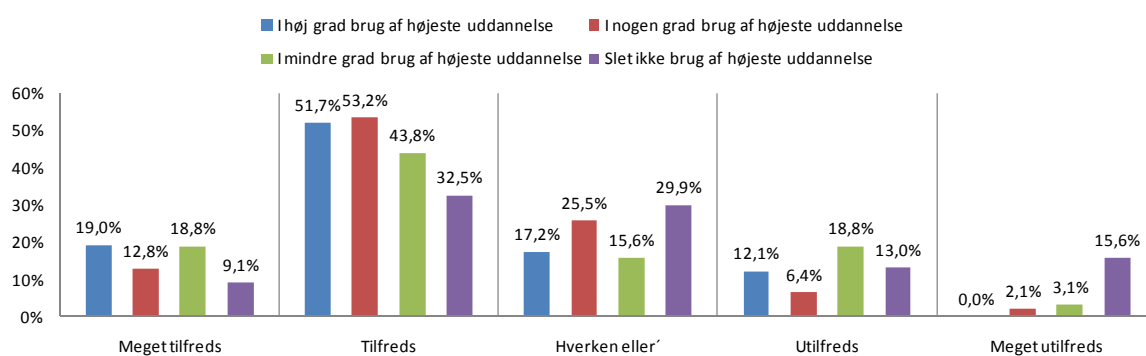
7.3 Telefoninterviews med virksomheder og arbejdsgiverorganisationer

Rambøll har gennemført telefoninterviews med 12 virksomheder og 3 arbejdsgiverorganisationer. Der er tale om Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Industri og Dansk Erhverv. Virksomhederne er ligeledes udvalgt på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen. Her har de adspurgte greencard-indehavere kunne angive, om Rambøll måtte tage kontakt til den virksomhed, de arbejder i med henblik på at gennemføre telefoninterview. Alle de interviewede virksomheder har derfor minimum én greencard-indehaver ansat. Alle virksomhederne er desuden udvalgt efter, om den greencard-indehaver, de har ansat, bruger sin højeste uddannelse i sit arbejde.

Vi valgte at supplere virksomhedsinterviewene med interviews med repræsentanter for 3 arbejdsgiverorganisationer, eftersom disse kunne bidrage med mere generel viden på arbejdsgiversiden af greencard-ordningen.

BILAG 1 – SUPPLERENDE FIGURER

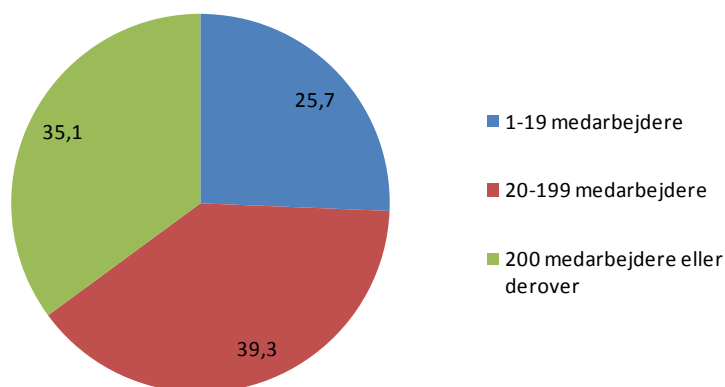
Figur 34: Brug af højeste uddannelse i forhold til graden af tilfredshed med lønnen i Danmark

Note: N = 214 (kun beskæftigede).

Spørgsmålsformulering: Hvor tilfreds er du med din løn i Danmark? koblet med I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job.

Figur 35: Antallet af medarbejdere i den virksomhed greencard-indehaveren er ansat (pct.)

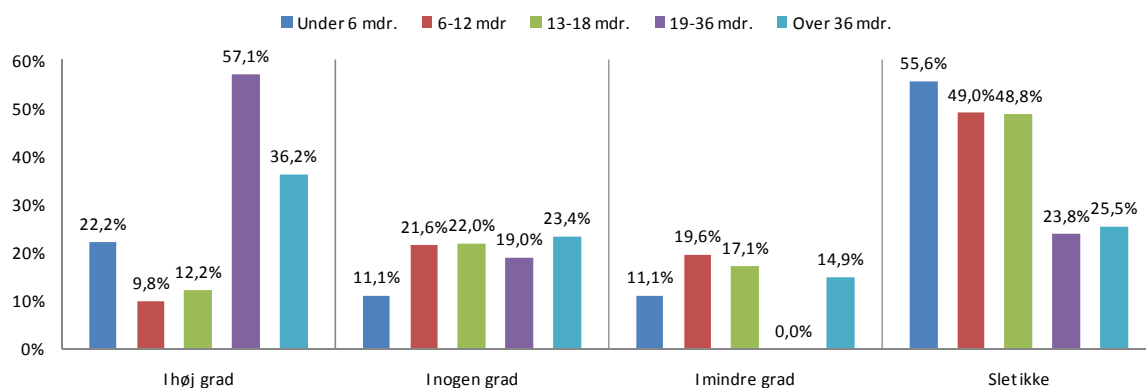

Note: N = 191 (kun beskæftigede).

"Ved ikke" = 27 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvor mange medarbejdere er der i den virksomhed, du er ansat?

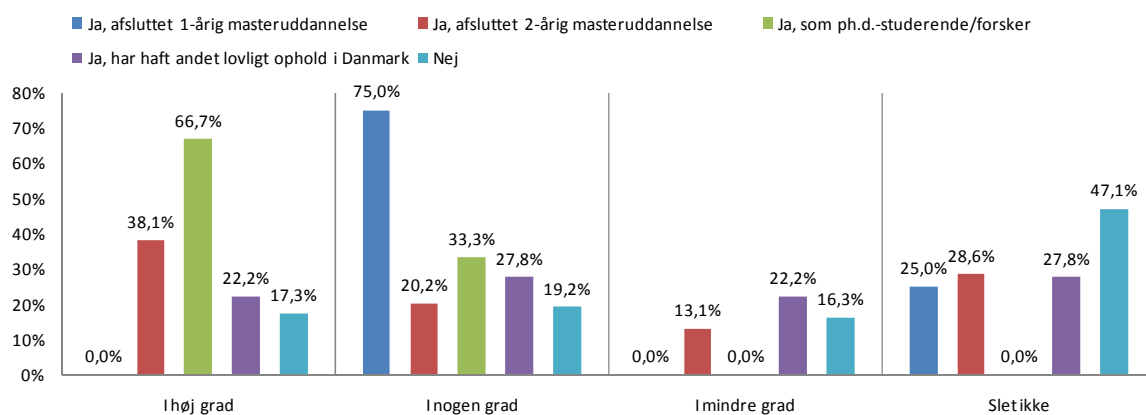
Figur 36: Brug af højeste uddannelse i forhold til længden af greencard-indehaverens ophold i Danmark

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

Spørgsmålsformulering: I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job? koblet med Hvor lang tid har du boet i Danmark?

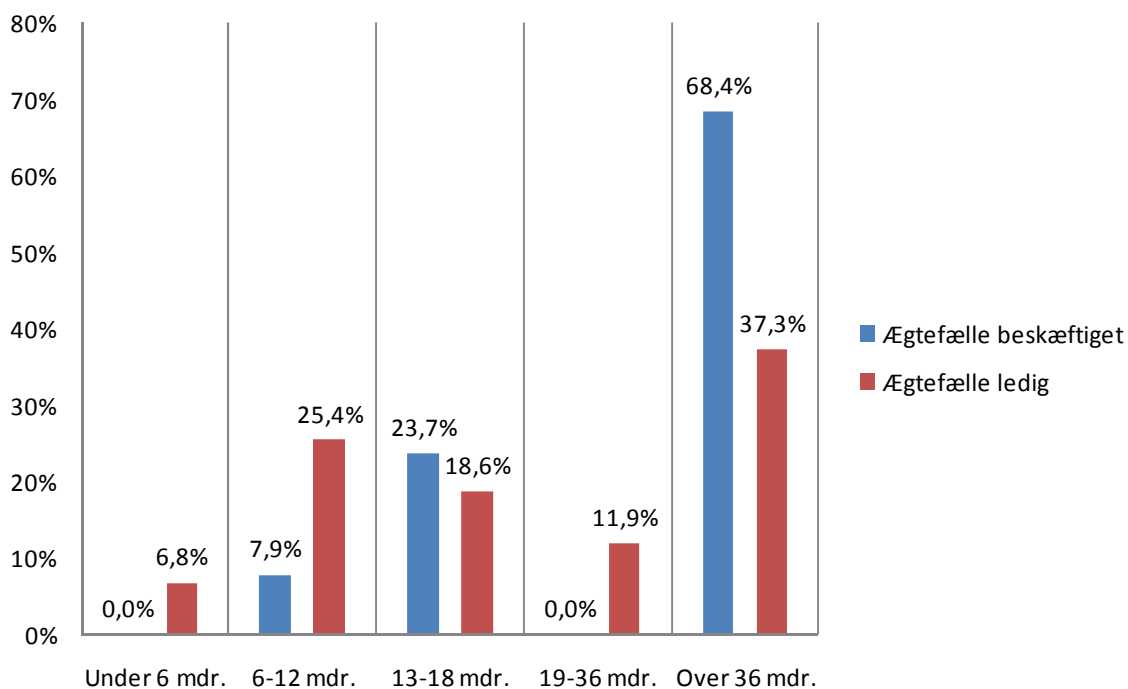
Figur 37: Brug af højeste uddannelse i forhold til om greencard-indehaveren har studeret eller har haft andet lovligt ophold i Danmark

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

Spørgsmålsformulering: I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job? koblet med Har du tidligere studeret på en lang videregående uddannelse i Danmark eller haft lovligt ophold i Danmark?

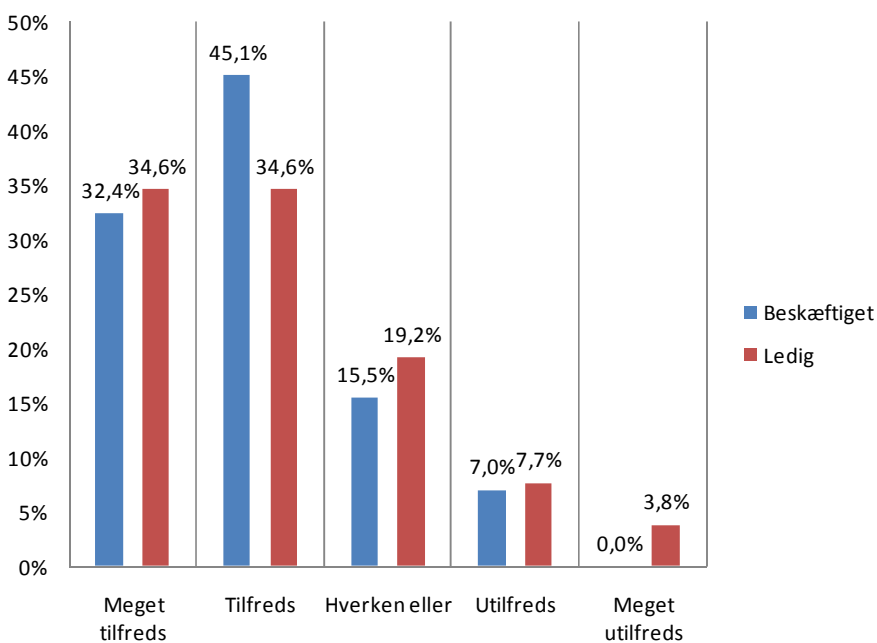
Figur 38: Længden af greencard-indehaverens ophold i Danmark i forhold til, om ægtefælle/samlever er beskæftiget eller ledig

Note: N = 97.

Spørgsmålsformulering: Er din ægtefælle/samlever beskæftiget i Danmark? koblet med Hvor lang tid har du boet i Danmark?

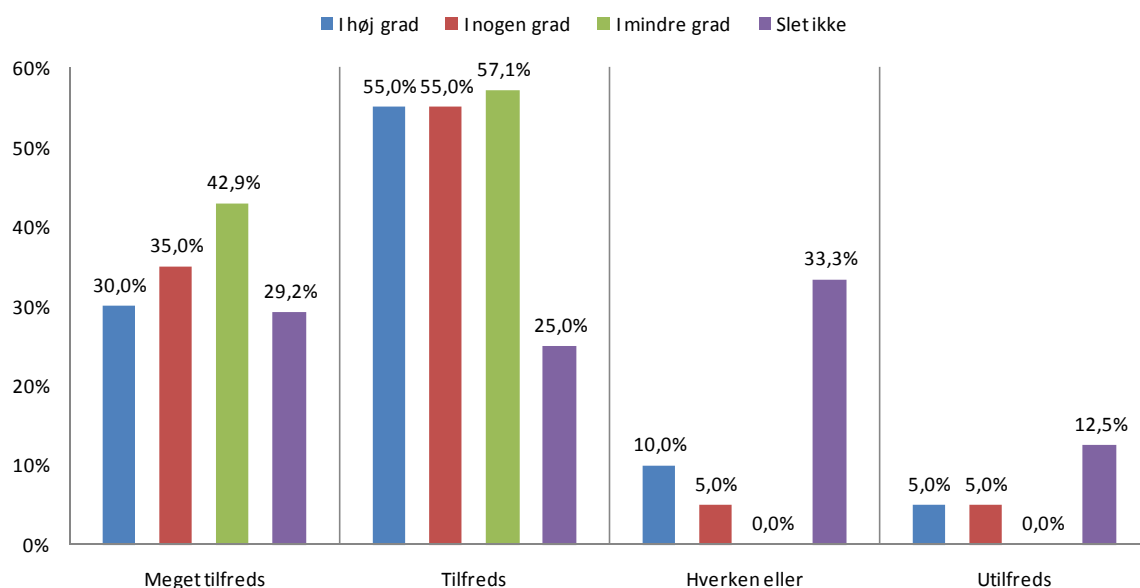
Figur 39: Familiens tilfredshed i forhold til om greencard-indehaveren har arbejde

Note: N = 97.

Spørgsmålsformulering: Hvad er din beskæftigelsesstatus? koblet med Hvor tilfreds er din familie med at bo og leve i Danmark?

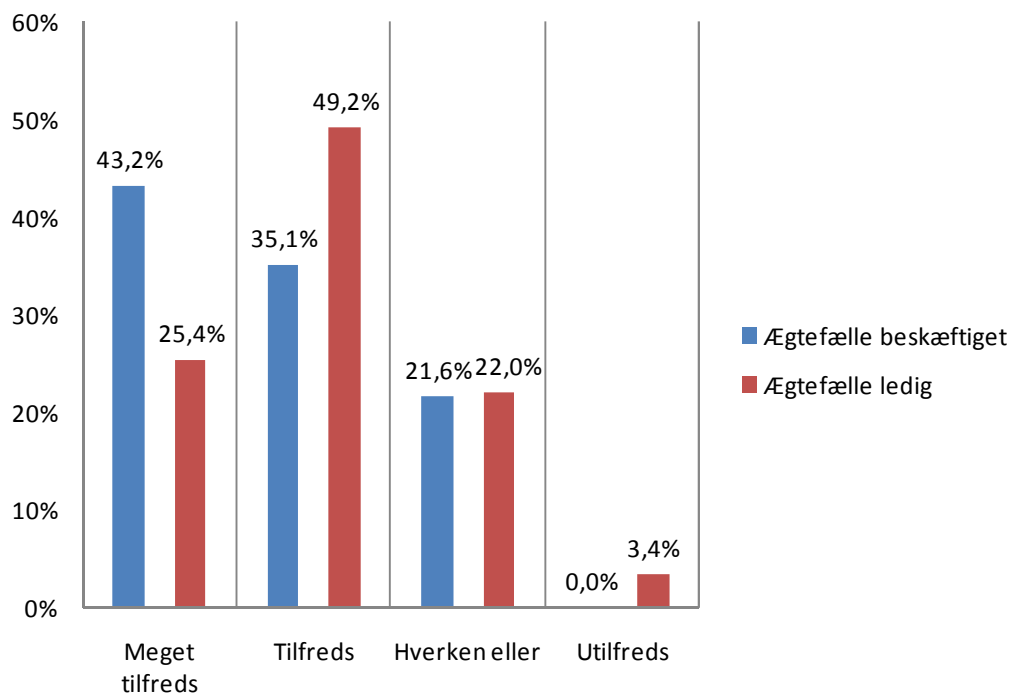
Figur 40: I hvor høj grad greencard-indehaveren bruger sin højeste uddannelse i forhold til, hvor tilfreds familien er med at bo og leve i Danmark

Note: N = 71.

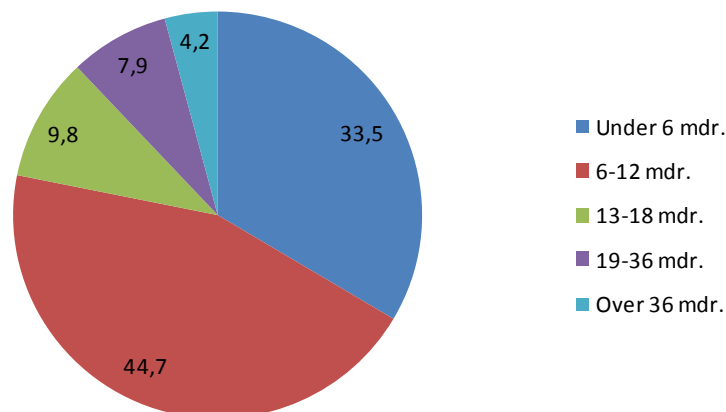
Spørgsmålsformulering: I hvilken grad bruger du din højeste uddannelse i dit job? koblet med Hvor tilfreds er din familie med at bo og leve i Danmark?

Figur 41: Greencard-indehaverens tilfredshed med tilværelsen i Danmark i forhold til, om ægtefælle/samlever er beskæftiget

Note: N = 96.

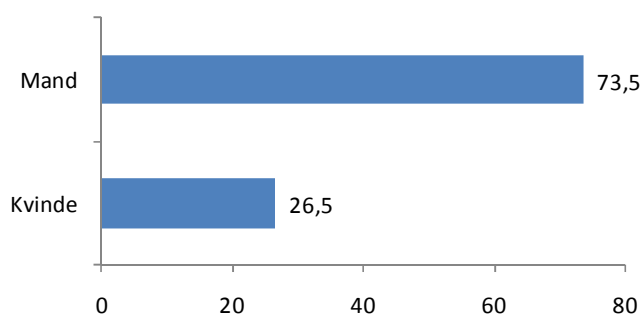
Spørgsmålsformulering: Er din ægtefælle/samlever beskæftiget i Danmark? koblet med Hvor tilfreds er du med at bo og leve i Danmark?

Figur 42: Greencard-indehavernes tid i nuværende job i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

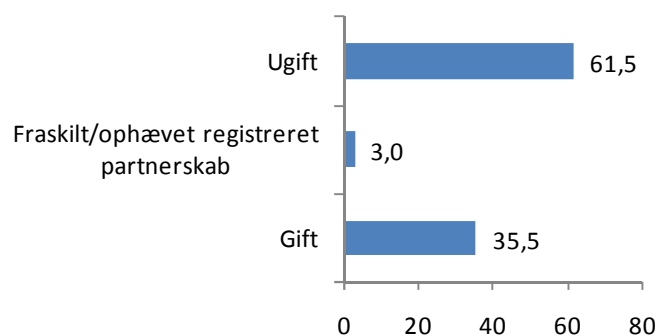
"Ved ikke" = 3 respondenter.

Spørgsmålsformulering: Hvor lang tid har du haft dit nuværende job i Danmark?

Figur 43: Køn

Note: N = 301.

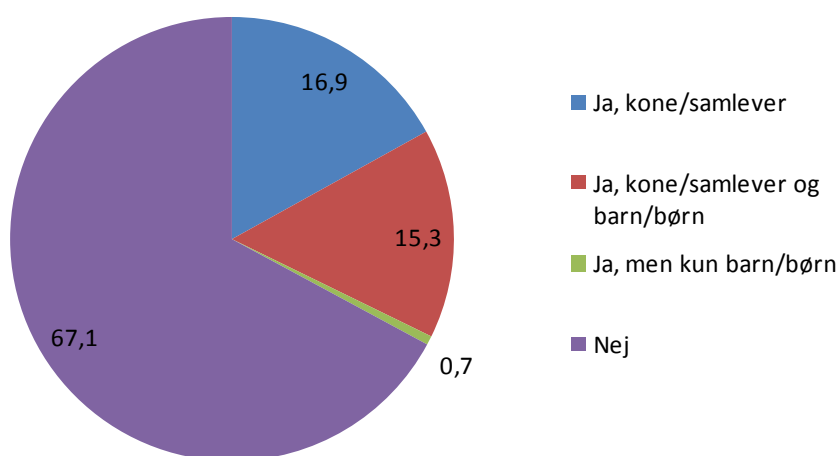
Respondentens køn udtrukket fra CPR-registret og Udlændingenservices registre.

Figur 44: Civilstatus

Note: N = 301.

Respondentens civilstatus udtrukket fra CPR-registret og Udlændingenservices registre.

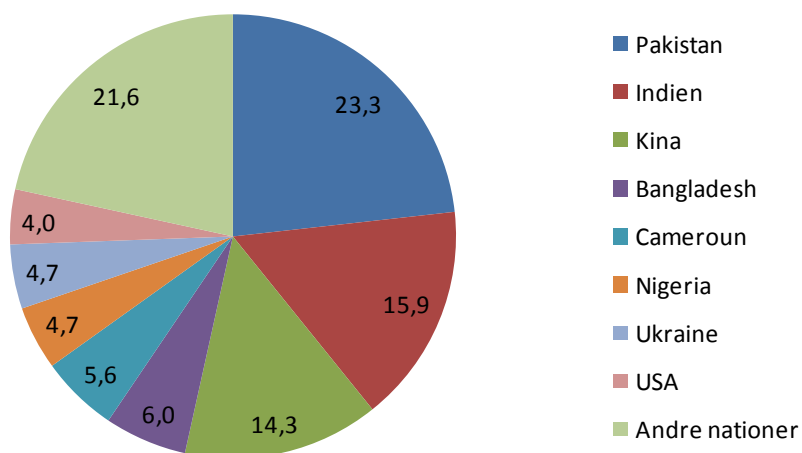
Figur 45: Andel af greencard-indehavere med familie i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Har du din familie med til Danmark?

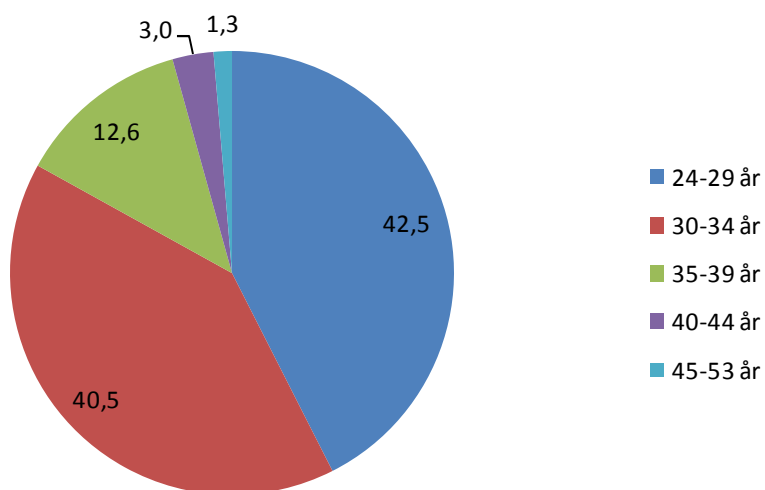
Figur 46: Nationalitet

Note: N = 301.

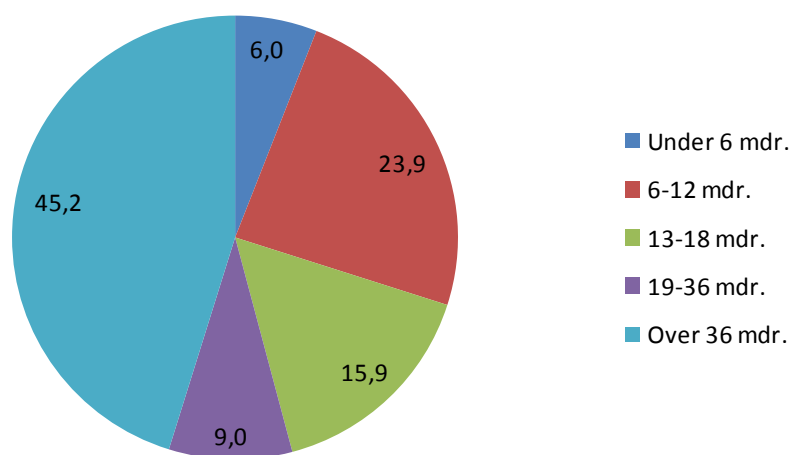
"Andre nationer" = Afghanistan, Azerbajjan, Irak, Iran, Israel, Jordan, Kazakhstan, Libanon, Rusland, Usbekistan, Filippinerne, Nepal, Sri Lanka, Thailand, Vietnam, Benin, Egypten, Etiopien, Ghana, Sydafrika, Tanzania, Uganda, Australien, Canada, Argentina, Bolivia, Colombia, Ecuador, Peru, Albanien, Makedonien (FYROM), Moldova, Serbien, Tyrkiet.

Respondentens nationalitet udtrukket fra CPR-registret og Udlændingeregistret.

Figur 47: Alder

Note: N = 301.

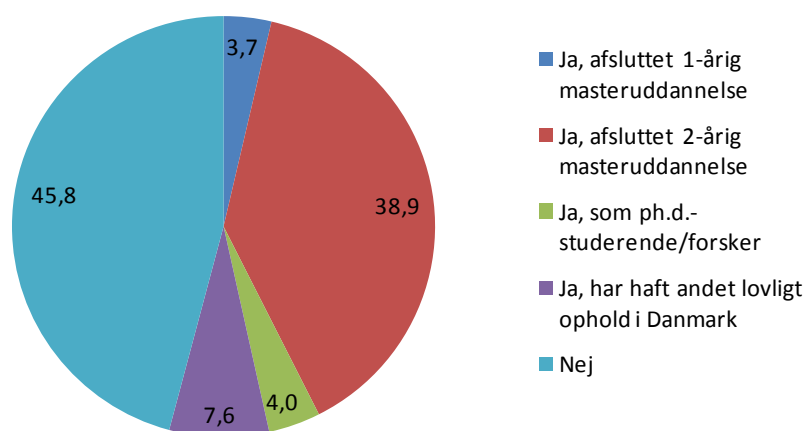
Respondentens alder udtrukket fra CPR-registret og Udlændingesservices registre.

Figur 48: Længden af ophold i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Hvor lang tid har du boet i Danmark?

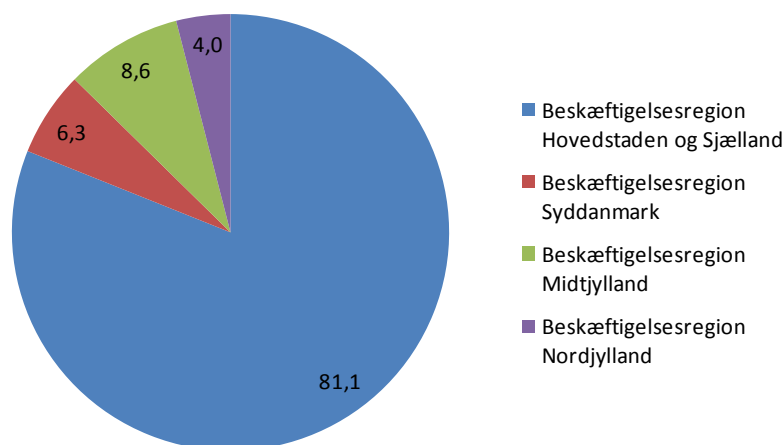
Figur 49: Andel af greencard-indehavere der tidligere har studeret på en lang videregående uddannelse i Danmark eller haft lovligt ophold i Danmark (pct.)

Note: N = 301.

Spørgsmålsformulering: Har du tidligere studeret på en lang videregående uddannelse i Danmark eller haft lovligt ophold i Danmark?

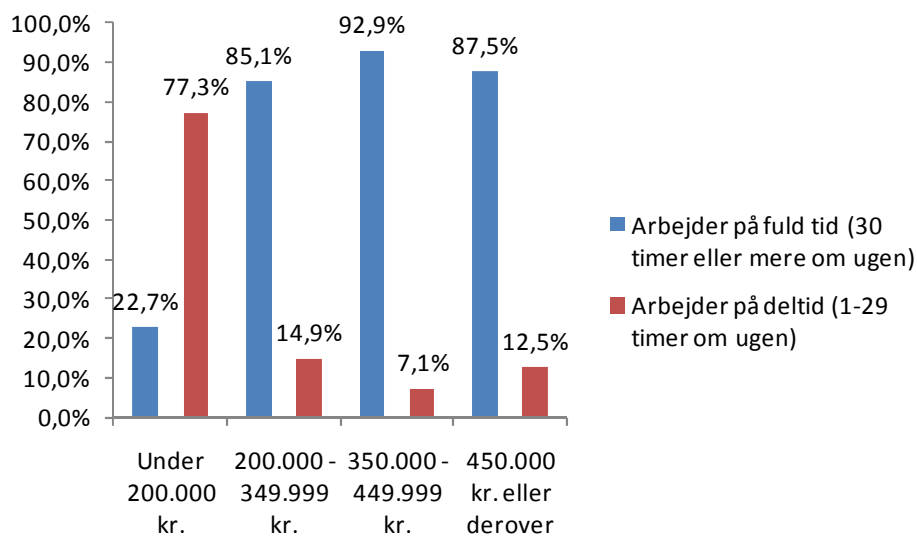
Figur 50: Greencard-indehavere fordelt på beskæftigelsesregioner

Note: N = 301.

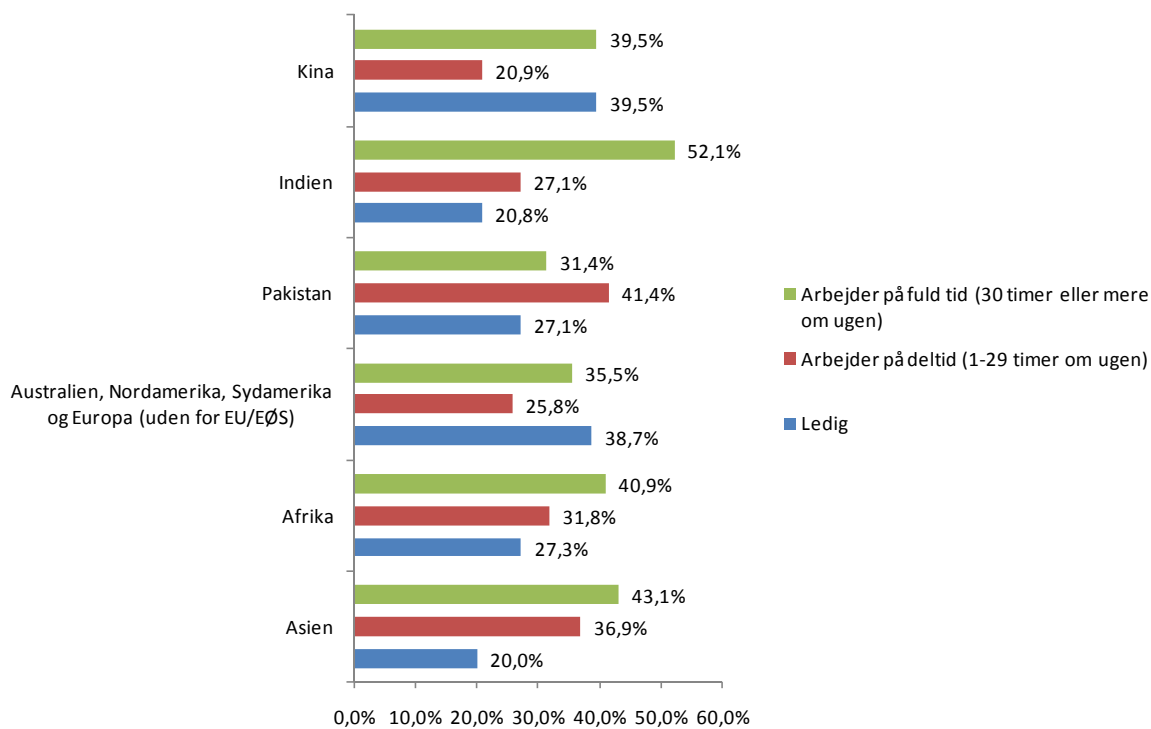
Respondentens kommune er udtrukket fra CPR-registret og Udlændingesservices registre.

Figur 51: Lønniveau i forhold til arbejde på fuld tid eller deltid

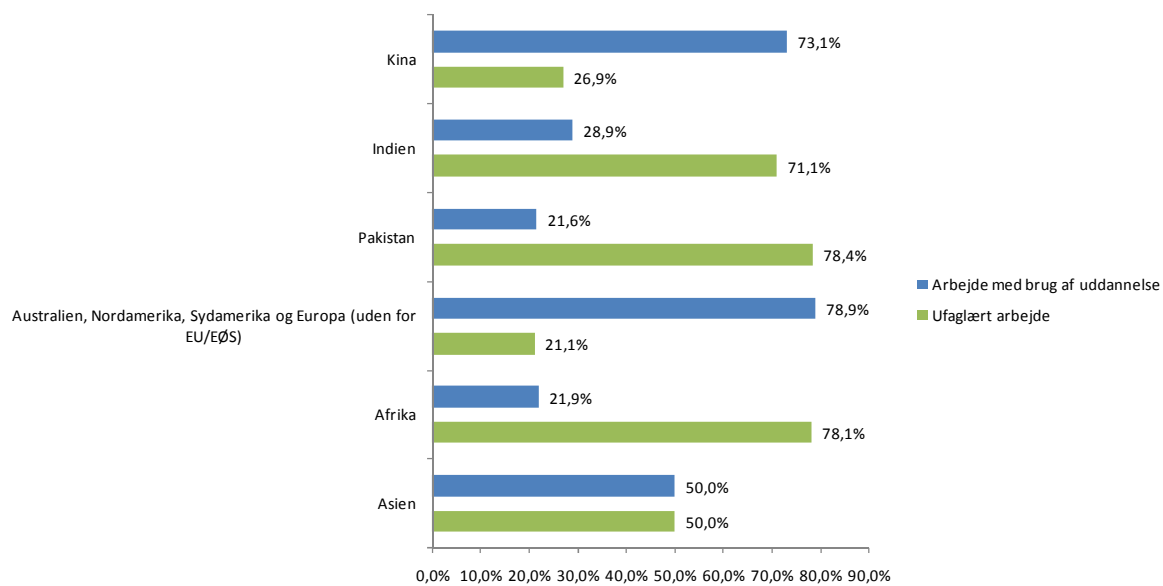
Note: N = 185 (kun beskæftigede).

Figur 52: Arbejdstid i forhold til oprindelsesland/kontinent

N = 301

Figur 53: Varetagelse af arbejde med brug af uddannelse i forhold til oprindelsesland/kontinent

Note: N = 216 (kun beskæftigede).

Arbejde med brug af uddannelse er en samlekategori for "Akademisk arbejde", "Ingeniør og it" og "Økonomi, salg/indkøb og markedsføring".